

**NAMEY K'INAL
JCH'UUNJELETIK**

2

NAMEY K'INAL JCH'UUNJELETIK

2

Tzeltal

**Tipografía Indígena
Cuernavaca, Morelos**

500 e.

1956

SAMSON

Te bit'il la sle smulik ta stojol Dios te Israeletike, jich yu'un ak'otik ta sk'ab te Pilistiaetik cha'winik ja'wil. Ay jtul winik, Manoa sbiil. In te yiname, xujt' ma' alajemuk. Ja'uk me to, k'oponot yu'un ch'ul abat te antse: Yax bejk'aj awal te bit'il xujt' ma' alajemukate. In te alal yax bejk'aj, yu'un Dios yax k'ojt k'alal sbejk'tijib, sok ya me skoltay lok'el ta sk'ab te Pilistiaetik te Israeletike, xi' sk'oplal yu'un. Jich te ants k'o yalbey yayi te smamlale bit'il albot yu'un te ch'ul abate. La yal ts'iin te Manoe: Teme ja'at te la ak'oponotike, Dios ku'un, albotik xan bi la ya sk'an ya jpasbeytik te alal yax bejk'aje, xi' ta sk'oponel te Diose. Tsakbot sk'op yu'un te Diose, tal k'oponotuk xan yu'un te ch'ul abate. Jich la sna'ik stojol bit'il Dios te k'oponotik yu'un. K'alal bejk'aj te alale, Samson sbiil k'ojt. Ch'ij ts'iin, ay bendision ta stojol yu'un te Diose, sok yich'oj te Espiritu yu'un te Diose.

Te Samsone, bayal welta la stsal sba sok te Pilistiaetike, te bit'il tab ja'wil la swentain te Israeletik yu'un te Diose. Ja'uk me to, te Samson la yik' yinamin jtul Pilistia-ants. Ja'uk me to pojbot yinam yu'un te Pilistiaetike, yan mach'a ak'bot yinaminbey te yiname. Jich yu'un te Samsone la stsak jo'lajunwinik ta jkojt' wax, la schukbey sneik, la stsum taj ta sneik, la skoltay beel ts'iin. Ochik beel ta bay sk'inalik te Pilistiaetike, muk' laj ta k'ajk'el sk'inalik yu'un.

Yan welta la stsal sba sok te Pilistiaetike, la smil jilel bayal ta jtul, ba snak' sba ta ch'en. Tal k'oponotuk yu'un te Israel-e tike: Bistuk la ajach'es k'op? Ya bal xju' ku'untik stsalel te Pilistiaetike? Tal jtsaktikat yu'un ya kak'tikat ta sk'ab te Pilistiaetike, xi'ik. Jichuk, xi' te Samsone. Jich la stsakik, la schukik beel. K'alal k'ojtik ta bay te Pilistiaetike, bin nax yot'anik te Pilistiaetik yu'un. Ja'uk me to, jul te Espiritu yu'un Dios ta swenta te Samsone, jich la stuch' lok'el ta ora te schujk'il sk'abe, La stsak skaw'e mula, la smil mil ta jtul Pilistiaetik a.

Ta yan welta k'alal ochem ta lum Kasa, aiyot stojol yu'un te Pilistiaetik te bit'il talem ley a te Samsone. Jich la sjoytayik te lume, sjunal ajk'ubal la smuktayik te Samsone. Ta k'alal yas sakub k'inal, ya me jmiltik, xi'ik. Ja'uk me to ta olil ajk'ubal jajch' te Samsone la skajnuk'tay te sti' ts'ajk' yu'un te lume, sok smarkoil, sok syaweil, bajt' sok, mo beel sok ta bay wits.

Patil ay jtul ants la smulan, xDalila sbiil. Jich yu'un tal k'oponotuk yu'un te Pilistiaetik te xDalilae: Lo'laya, jak'beya awaiy bit'il ay te jelawen yip, sok bi ya kut ya jtsaltik, swenta yu'un jich me ya jchuktik. Ya kak'bat mil sok jo'winik siklo-tak'in jujutulotik, la yutik. Jich te xDalila la sjak'bey te Samsone: Wokoluk, albon kaiy bit'il ay te jelawen awip atukel, sok bit'il yax ju' yax ochat ta chukel, la yut. La yal ts'iin te Samsone: Teme ya schukonik ta yaxal ak' te xujt' ma ba ts'ajbil, ma'yuk kip yax

k'oon, jich yax k'oon te bit'il yantik winiketik, xi'. Jich tal te Pilistia-etike, la yich'ik tel juklijk' yaxal ak' te ma' ts'ajbiluk, la schukik a. La yalbey ts'iin te xDalilae: Samson, tal ix awajwal ta tsakel, la yut. Jich te Samson la stuch' te ak'e, jich bit'il yax k'ajk' ch'in ch'ajan. Jich ma' na'otuk stojol bit'il ay te jelawen yip. Te xDalila la yalbey ts'iin: La apason ta lot. Albon kaiy bit'il yax ju' yax ochat ta chukel, la yut. Jich la yal ts'iin te Samsone: Te yakuk schukonik ta lasu, ma' yuk kip yax k'oon, xi'. Jich te xDalila la yich' yach'il lasu, la schuk a, la yalbey ts'iin: Samson, tal ix awajwal ta tsakel, la yut. Snak'oj sbaik ta yut na te jtsakwanejetike. Ja'uk me to, la stuch' te lasu jich bit'il na. Te xDalila la yalbey ts'iin: Bistuk ya apason ta lot. Albon kaiy ta mero melel bit'il yax ju' yax ochat ta chukel, la yut. Jich la yalbey te Samsone: Te yakuk achukbon jol ta ts'ante', la yut. Jich la spas te antse, la yalbey ts'iin: Samson, tal ix awajwal ta tsakel, la yut. Ja'uk me to wijk' sit te Samsone, la sbots' lok'el sok sté'el te ts'ante', bajt'.

Te ants la yalbey ts'iin: Bit'il ay a te ya awalbon, k'uxat ta kot'an, ya awuton, ja'uk me to ma' junuk awot'an ta jtojol. Yoxebal ix welta te la apason ta lot, ma' la awalbon kaiy bit'il ay te jelawen awip, la yut. Te bit'il jujun k'aal la swuliley te Samsone, jich la smel yot'an. La yalbey ts'iin ta melel: Ak'bilon ta sk'ab Dios ta jbejk'tijib to tel. Ja'to te yakuk x'och ta joxel jol, ma'yuk kip yax k'oon yu'un,

xi'. Te bit'il la sna' stojol te xDalila te spisil yalobjey yayi ta melel, jich la stikun ta ik'el te Pilistiaetike, yich'ojik tel te tak'ine. Jich te xDalila la swaytes te Samsone, k'alal wayal ix a, la sjoxbey lok'el sjol. Jajch' yuts'in ts'iin, ma'yuk ix yip k'oem te Samsone. La yalbey ts'iin: Tal ix awajwal ta tsakel, Samson, la yut. Wijk' sit te Samsone, la yal ta yot'an: Yax kolon ta k'abal in to, jich nix bit'il ta jujun welta, xi'. Ja'uk me to, ma' ba sna'oj stojol te bit'il ma ba sjoinej ix te Diose. Jich och ta sk'ab te Pilistiaetike, la slok'esbeyik sit, la schukik ta karena, swenta yu'un ya sjuch' ixim, la yik'ik beel yak'ik ta chukjibal ta lum Kasa. K'un'k'un ch'ij xan stsotsil sjol.

Jun k'aal la stsob sbaik spisil te Pilistiaetik yu'un ya yak'beyik smajt'an te lotil dios sch'uunejike, Dakon sbiil. Jich la yalik: Te dios ku'untik yak'objotik ta jk'abtik te kajkontrotik, ja' bi ja' te Samsone, xi'ik. K'alal yakalik ta k'in a, la slok'esik ta chukjibal te Samsone, yixtab nax la yayiyik. La stejkanik ta yolil yoyalik te nae. Te Samson la yalbey ts'iin te ch'in kerem nitbil yu'un ta sk'ab: Ak'bon jpi bay yoyal te nae, swenta yu'un ya me kiptay jba a, la yut. Nojel te na yu'un antsetik, winiketik, sok spisil te rensipaetik yu'un te Pilistiaetike. Sok ay niwan jo'lajunwinik ta jtul moemik ta ba na xaal, yakalik ta sna'liyel te Samsone. Te Samson la sk'opon ts'iin te Diose: Kajwal Dios, na'awon, ak'bon xan kip jun xan welta in to, swenta yu'un ya me jtsal jba sok te Pilistiaetike

te bit'il la slok'esbonik jsit, xi'. Jich te Samson tulan la syom te cheb yoyal na ipajem a te nae, jun ta swa'el sk'ab, yan ta sk'exen sk'ab. La yal ts'iin: Pajal aka lajukon sok te Pilistiaetike, xi'. Tulan la yiptay sba ts'iin, jin koel te nae, spisil lajik jaytuk ochemik ley a. K'ax jich la smil ta k'alal laj te bit'il la smil jayeb ja'wil te kuxule. Tal ta ich'el beel sbak'-etal yu'un te yermanotake, k'o mujk'uk ta bay smukenal te state.

XRUTH

Tal bayal wi'nal ta bay sk'in'al Juda k'alal ja' swentainej Israel te juesetike. Jich yu'un te Elimelek sbiil ba ainuk ta sk'in'al Moab sok yinam sok cheb snich'nab. In te yiname, Noemi sbiil. In te cheb snich'nabe Maalon sbiil te jtule, Chelion sbiil te yane. Ja' slumalik te ch'in lum Belem ay ta sk'in'al Juda. Jich k'o ainuk ta bay sk'in'al Moab. Ley laj a te Elimeleke, stukel xan ix jil te Noemie, sok te cheb ya'altake. In te cheb ya'altake, la sta yinamik ley a, Moab antsetik te yinamike, Orpa sbiil te jtule, xRuth sbiil te yane. Lajuneb ja'wil ainik ley a sok yinamik. Lajik ts'iin te cheb winiketike, ja' bi ja' te Maalone sok te Chelione. Jich ma'yuk smamlal sok ma'yuk ya'altak jil te Noemie.

Jajch' ts'iin te Noemie, sok te cheb yalibe, k'an sujt'uk beel ta bay sk'in'al Juda, yu'un yaiyoj stojol bit'il ay lek swe'elik yu'un Dios mach'atik ainemik ley a. Ja'uk me to, te Noemi la yalbey ta be te cheb yalibe: Baanik, sujt'anik beel ta sna ame' atatik. Aka sk'uxtayat te Diose, jich bit'il ja'ex la ak'uxtayik uuk te ailmail amamlalik sok jo'on uuk. Ley me yax wejt' amamlalik a, la yut. Sok la yujts'iy, ok'ik ta yoxebalik.

Albot yu'unik ts'iin: Ya jointikat sujt'el beel ta bay alumal, la yutik. Ja'uk me to la yal te xNoemi: Sajt'anik beel, me'tik, bistuk ya ak'an ajoinonik beel? Yu'un bal ay to yan te kale ya kak'bat amamlalin? Baanik jiche, la yut. Ja'uk me to, bayal ok'ik yu'un te cheb yalibe. In te jtule, ja' bi ja' te x'Orpae, la yujts'iy jilel

te yailme'ele, bajt' ts'iin. Ja'uk me to te xRuth la sjoin jilel te yailme'ele.xNoemi la yalbey ts'iin: Te ajoy ta antsil sujt'ix beel ta slumal awil, sok sujt' ix beel ta stojol te diosetik yu'une. Antaya beel te ja'ate, la yut. Ja'uk me to la yal te xRuth: Ma mex awal te ya kiktayate. Bayuk yax baat, ley yax boon uuk. Bayuk yax ainat, ley yax ainon uuk. Jlumal yax k'oijt te alumale, sok ja' Dios ku'un uuk te Dios awu'une. Ta bay yax lajat, ley yax lajon uuk a, sok ley yax mujk'on uuk a. Jichuk aka k'oijtuk ta pasel yu'un te Jeowae. Max kiktayat ja'to teme lajon, la yut.

La yil te xNoemi te bit'il tek'el yot'an yu'un ya sjoin beel, jich yu'un ma'yuk bi la la yalbey ix. Schebalik beenik beel k'alal Belem. K'alal k'ojtik, spisil mach'a ainem ley a ta Belem bayal la sna'beyik yolij sba te xNoemie. Jich la yal te xNoemi: Lek ayon k'alal boon, ja'uk me to ayon ta me'bal te sujt'on tel yu'un te Diose, xi'. Jich jul ainuk ta Belem sok te yalibe, ja' bi ja' te xRuthe, te Moab-antse. Yorail k'ajoj k'alal k'ojtik ley a.

Ay yermano te smamlal te xNoemi, Boos sbil, k'ulej sok wen lek yot'an. Jich yu'un te xRuth la yalbey te xNoemi: Ak'awon beel, yax ba jtam cha'ox bij ixim ta bay sk'al te mach'a ya sk'uxtayone, la yut. Albot yu'un: Baan jiche, la yut. Jich bajt' te xRuthe, la st'un mach'atik yakalik ta k'ajoj. Ley jaal k'oijt a ta bay sk'al te Boose, te yermano sba sok te ailmail yailmamale. Tal Boos ta bay sk'al, la sjak'bey yaify te jtul yabate: Mach'a a in ants talem to? la yut. Albot yu'un: Ja' te Moab-ants te la sjoin

tel te xNoemi ta bay sk'inal Moab. Sok la yalbon wokol te yakuk x'ak'bot stam te sjil-emal ixim te ch'ayemik jilel yu'un te jk'aj-wiletike. Nax ix ley a, xi'. Jich yu'un te Boos la sk'opon: Me'tik, ma me k'ejeluk xbaat, joina ta at'el te ach'ixetik jk'aj-wiletik ku'un. La kal ix mandal te bit'il ma me mach'a ya yuts'inat, la yut. Jich yu'un te xRuth la stinan sba ta stojol, jich la yalbey: Bit'il ay a te ya ak'uxtayon te bit'il k'ejel talemon jtukel? la yut. La yal ts'iin te Boose: Yu'un kaiyoj stojol bit'il ay awot'an ta stojol awailme'el te sjayebal k'aal slajel a te amamlale, sok kaiyoj stojol bit'il la awiktay ame' atat, sok la awiktay alumal bay bejk'ajat, tal ainukat ta bay yan lum. Ya yak'bat stojol ak'ab te Jeowae, sok ya me yak'bat bayal bendision ta atojol te Dios yu'un Israel, te tal awak' ix aba ta swenta stukel, xi'. La yal ts'iin te xRuthe: Kajwal, wokol awal yu'un la amuk'tesbon ko-t'an in to, te awabatone, la yut.

K'alal la sta yorail te bit'il ochik ta we'-el te jk'ajwiletike, te Boos la yalbey: Naklan le' to, we'an, la yut. Jich te xRuth la sjoin ta we'el te jk'ajwiletike, ak'bot bayal swe'el yu'un, ay to sobrail jil. Jajch' yaixan k'ajoj ts'iin. In te Boose, la spas ta mandal te jk'ajwiletike: Aka sk'aj ta bay nojel sit te ixime, ma mex ak'exlaltas. Sok sosomtaya jilel bayal ta jojp te ixime, swenta yu'un jich me ya sk'aj stukel, la yut. Jich at'ej sjunal k'aal te xRuthe, bayal ixim la sta. La yich' beel, bajt' ta sna. La yil te yailme'el jich yipal la yich' tel, sok ak'bot yu'un jich yipal ma' lej yu'un te swe'ele. La yal ts'iin: Banti la awaix k'ajoj nax? Wokol yal te

mach'a la yik'at ta at'el, la yut. Jich te
 xRuth la scholbey yaay spasil: Boos sbiil
 te mach'a at'ejon ta swenta nax, la yut.
 La yal ts'iin te xNoemi: Wokol yal te Dios
 te bit'il pajal la sk'uxtay sok mach'atik
 chamenik ix te mach'atik kuxulik to jilel
 yu'un! Kermanotik te mach'a ya awale, la
 yut. La yal te xRuthe: La yalbon xaal te
 winike: Joina ta at'el te jk'ajwiletike,
 ja'to teme laj te k'ajoje, la yuton, xi'.
 La yal ts'iin te xNoemi: Ja' lek, me'tik,
 ma me k'ejeluk xbaat jiche, la yut. Jich
 te xRuth la sjoin ta k'ajoj te yantik ach'-
 ixetike ja'to k'alal laj te k'ajoje.

Te xNoemi la yalbey ts'iin te xRuthe: Ma'
 bal ja'uk lek te ya jlebat mach'a ya swenta-
 inat? Te Boose, yermano sba sok te ail-
 mail amamlale. Jich yu'un baan k'opona
 yo'tik ta bay yak ta at'el ta bay sbustijib
 te kax'ixim yu'une. Ya me yalbat awaay ts'iin
 bi xi' yot'an yu'un, la yut. La yal te xRuth:
 Jichuk, ya jpas bi la ya awalbon, la yut.
 Jich bajt' ta bay sbustijib kax'ixim yu'un
 te Boose. La yalbey ts'iin te xRuthe: Jo'on
 xRuthon, awabaton. Tal kak' jba ta wentain-
 el awu'un, la yut. La yal ts'iin te Boose:
 Aka yak'bat bendision te Jeowae, te bit'il
 bayal yutsil awot'an. Ma mex amel awot'an,
 ya jchajban te bit'il ya jwentainat jiche,
 te melel spasil lum ya sna' stojol bit'il
 toj awot'an. Chikan ya jchajban sok te jtul
 xan yermano te ailmail amamlale. In teme
 jich ya sk'an te Diase, jo'on me ya jwentain-
 at, la yut. Sok ta k'alal a bajt', la yak'-
 bey wakbis kax'ixim yich' beel. Jich sujt'
 beel ta bay lum. K'alal k'ojt ta bay te
 yailme'ele, albot yu'un: Bi xi' yot'an? xi'.

Jich la scholbey ya'iy bi la albot yu'un .
 Sok la yalbey: Ilawil in wakbis kax'ixim
 la yak'bon kich' tel, yu'un la yalbon:
 ich'beya beel te awailme'ele, la yuton,
 xi'. La yal ts'iin te xNoemi: Lek ay,
 ya jmal'iy kaiytik bit'il yax chajbaj
 yo'tik, xi'.

Jich te Boos ba sk'opon te jtul xan yermano
 te sk'opial ya swentain te xRuthe, sok la
 yik' beel lajuntul testikoetik. Jich la
 yalbey: Te xNoemi te sujt' ix tel ta sk'in'al
 Moab ya sk'an ya schon oliluk te sk'in'al te
 kermanotik Elimelek. Jich yu'un tal kalbat
 awaiy ta stojol in testikoetik to, teme ya
 ak'an awich'bey. Sok me uuk te yinam te
 ailmail smamal'al te xNoemi, swenta yu'un
 ay sts'umbal yax k'o'jt te mach'a lajeme,
 la yut. Albot yu'un te yane: Max ju' ya
 jwentain, wentaina atukel, la yut. (Melel
 jich ya spasik te Israeetik te namey.)
 Jich yu'un la yal te Boose ta stojol te
 testikoetike: Testikoex jiche te bit'il
 la yak'bon ix ta jwenta spasil bi la ay
 ma'yuk yu'un te Elimeleke, sok uuk te
 xRuthe, te yinam te ailmail Maalone, swenta
 yu'un jich me ya kinamin, jich me ay sts'um-
 bal yax k'o'jt te mach'a lajeme, ma' k'axel-
 uk yax tub sbiil sok ma' k'ejeluk yax chonot
 sk'in'al, xi'. Jich yu'un la yalik spasil te
 mamaletik stsoboj sbaik: Testikootik, aka
 yak'bat bendision te Diase sok te ants ya
 awale. Ayuk me ats'umbal sok, sok ayuk me
 bendision ta atojol sok yu'un te Diase,
 xi'ik.

Jich te Boos la swentain te xRuthe, la yik'
 yinamin. Jich la yik' yal te xRuthe. In te

yantik antsetik la yalbeyik te xNoemi: Wokol
yal te Diose te bit'il ma' ch'ay ats'umbal,
la yak'bat awilbey sit awil'al. Ja' me ya
yilat k'alal me'elat ix a, te melel ay awil-
'al yu'un te awalib te k'uxat ta yot'an sok
te k'ax jich yot'an ta atojol te bit'il
swenta juktul awal. In te yantik antsetik
la yalik: Ay yil'al te xNoemi, xi'ik yu'un.
Sok la slebeyik sbiil, Obed k'ojt sbiil
yu'unik. Ja' bi, ja' stat te Isai te Obede,
in te Isaie, ja' stat te Dawile.

SAUL

K'alal mamalub te Samuele, tal k'oponotuk yu'un te mamaletik yu'un Israel ta bay Rama sbiil. Jich albot yu'unik: Te bit'il mamalat ix, in te bit'il ma' jichuk yot'anik te anich'nabe te bit'il awot'an atukel, jich yu'un lebotik mach'a ya kajwalintik jich bit'il yan lumetik, xi'ik. Amen la yaiy te Samuele te bit'il jich yot'an te lume, la sk'opon Dios yu'un. Albot yu'un Dios te Samuele: Tabeya sk'op te lume, melel ma' ja 'ukat la swalpatayat, jo'on la swalpatayonik jtukel, ma sk'an te ya yajwalinonik. Jich yu'un tabeya sk'opik, ja'uk me to chobeya yaiyik bit'il ay yot'an te mach'a yax och ta ajwalil yu'unik, xi'. Jich te Samuele la scholbey yaiy te lume bit'il ay sk'oplal yu'un Dios te mach'a yax och ta ajwalil ta stojolik: Jich me sk'oplal te mach'a yax och ta ajwalil awu'unik: ya me yabtibat awalanich'anik, ya me smosoinex sok awalanich'anik, ya me spojbeyex ak'inalik sok awawalats'unubik. Ya mex k'opojex yu'un ts'iin, ja'uk me to ma stsakbeyex ak'opik te Diose, xi'. Ja'uk me to te lum ma la yich'bey ta muk' sk'op te Samuele. Jich la yalik: Ley ya kiltik a, pwersa ya jk'antik te ay ajwalil ya kajwalintik, swenta yu'un jich me pajal ya x k'oootik sok yan lumetik, ay ajwalil ku'untik ya swolotik sok ya spasotik ta mandal, xi'ik ta spisilik. Te Samuele la yalbey yaiy te Dios bit'il jich sk'opik. Albot yu'un Dios te Samuele: Jichuk jiche, tabeya sk'opik, lebeya mach'a ya yajwalinik, xi'.

Ay jtul winik, Kis sbiil, ay ta swenta
 te jtijk' yu'un Benjamin, Saul sbiil te
 jtul snich'ane, ch'iel winik, sok binnax
 yutsil ta k'eluyel, ma'yuk mach'a ya spaj-
 bey yutsil, k'ax jich snajt'il te bit'il
 spisil yantik. Te bit'il ch'ay smula te
 Kise, jich la yalbey te snich'ane: Joina
 beel jtuluk moso, baan, lea te mula te
 ch'ayeme, la yut. Jich bajt' te Saule,
 la sle ta bayuk, ma la sta. La yalbey te
 smosoe: Sujt'ukotik beel, teme repente ya
 smel yot'an ku'untik te jtate, xi'. Albot
 yu'un te smosoe: Ay jtul winik le' ta in lum
 to, j'alwanej yu'un Dios, spisil ya sna'
 yalel bi la yax k'oajt ta pasel. Ya niwan
 xju' stojtesotik stukel, xi'. La yal te
 Saule: Konik jiche, yax ba jk'opontik, xi'.
 Jich ba sk'oponik. Pajel sk'an xtal k'opon-
 otuk yu'un Saul te Samuele, albot ta yot'an
 yu'un te DiOSE: Jich ora pajel yax tal sk'op-
 onat jtul winik talem ta sk'inai Benjamin,
 ya me amalbey aseite ta sjol, yu'un ja' me
 yax och ta ajwalil yu'un Israel, xi' sk'oplal.
 K'alal te Samuel la yilbey sit te Saule, al-
 bot ta yot'an yu'un te DiOSE: Ja' in to te
 mach'a la kalbat sk'oplal, ja' me te yax och
 ta ajwalil yu'un Israel, xi' sk'oplal yu'un.
 Te Samuel k'oponot yu'un te Saule: Banti
 ay sna te j'alwanej yu'un Dios? utot. La
 sjak' tel te Samuele: Jo'on abi, ochan, jo-
 inawon ta we'el, pajel yax baat. In te mula
 ya ale, max ana' ix, la sta ix te atate.
 Ja'at ya sk'انات spisil lum Israel, xi'.
 La yal te Saule: Bit'il ay a te jich la awale?
 Ma'yukon ta ich'el ta muk', pek'elon sok te
 jtate, xi'. Ja'uk me to, ik'ot ochel ta sna
 yu'un te Samuele, ak'bot lek swe'el yu'un.

Ta yan k'aal te bit'il k'an bajt'uk te Saule, te Samuel la sjoin beel k'alal ta ti' lum, la yalbey ts'iin: Neeltesa beel te amosoe, jilan atukel, yu'un ya kalbat awaiy bi xi' sk'op te Diose, xi'. Te Samuel la stsak jun xaro, la smalbey aseite ta sjol te Saule, sok jich la yalbey: Tsa-bilat atukel yu'un te Jeowae, yu'un ya yak'-bat awentaimbey te lum yu'un. K'alal yax ochat ta alumal, yax jul ta awenta te Espiritu yu'un Dios, yax yanajat, ya me awaiy j'alwanej yu'un te Diose. Teme k'ojt ta pasele, pasa bi la ya yalbat ta awot'an te Diose, yu'un ajoinej Dios. Ya mex neelajat ku'un ta Kilkal, yax talon ts'iin kak'bey milbil smajt'an te Diose, xi'. Jich bajt' te Saule, jelbot yot'an yu'un te Diose. Spisil jich k'ojt ta pasel te bit'il albot yu'un te Diose. K'alal k'ojt ta slumal te Saule, jul taotuk yu'un te j'alwanejetik yu'un te Diose. Jul ta yot'an te Espiritu yu'un te Diose, jajch' ya iy j'alwanej yu'un Dios uuk.

Te Samuel la yik' tel spisil te lum ta bay Mispa sbiil, la yalbey yayik ts'iin: Jich yaloj te Diose: La jlok'esex ta lum Ejipto, la jkoltayex lok'el ta sk'ab Ejiptoetik, ja'uk me to ma la ak'anik te ya jwentainex, la awalik: Ma jk'antik, lebotik jtul winik ya kajwalintik, xaex, xi'. Jich te Samuele la stsa te jtijk' yu'un Benjamin, sok te mach'a yu'un Kis, sok te snich'an Kis, Saul sbiil. Ja'uk me to, ma' chikanuk te Saule. Jich yu'un la sleik. Albotik yu'un Dios: Snak'oj sba ta bay te biluke, xi' sk'oplal yu'un. Jich la stsakik, la yik'ik tel

stejk'anik ta stojol te lume. Te Samuel la yalbey ts'iin te lume: La bal awilbeyik sit te mach'a tsabil yu'un Dios? Ma'yuk mach'a yax pajot yu'un, xi' sk'oplal yu'un. Bin nax yot'anik te lum yu'un: Wiwa, ja' kajwaltik ku'untik, xi'ik ta aw. Och ta najk'anel ta jun bit'il yax k'ojt te mach'a yax ajwalinot yu'unik. Jich och ta ajwalil te Saule, la swentain spisil te lume.

Te Samuele la sk'opon spisil te lume: La me jtabeyex ak'opik, la me jlebeyex mach'a yax mandalaj ta atojolik. Ilawilik te ajwalil awu'unik jiche. Yan te jo'one, mamalon ix, sak ix jol. Ta jch'ilemal to tel at'ejemon ta atojolik, awaiyojbonik kot'an. Teme ay bik'taj kot'an yu'un abilukik, sok teme ay bi la jpojbeyex, ala kaiytik ta stojol Dios in to, ya me jsujt'esbat, xi'. La yal spisil te lume: Ma'yuk bi la apojbotik, sok ma'yuk bay la alebotik jmultik, sok ma'yuk bay jelawat ta jtojoltik, xi'ik. La yal ts'iin te Samuele: Ja' testiko ku'un te Diose te bit'il ma'yuk bay la jlo'layex. Jich yu'un in to, tsajtaya me awot'anik, ma mex ach'ay-beyik smandal te Diose, ch'uunaik te Diose sok te muk' ajwalil awu'unik. Melel teme max ach'uumbeyik sk'op te Diose, ya mex tal kastiko ta atojolik yu'un te Diose. Ilawilik bi senyail yax k'ojt ta pasel in to: ya me jk'opon Dios, yax tal bayal ja'al sok yax k'opoj chawuk. Jich me ya ana'ik stojol bit'il bayal amulik te bit'il la ak'anik jtul winik yax mandalaj ta atojolik, xi'. La sk'opon Dios ts'iin te Samuele, k'opoj chawuk sok tal bayal ja'al. In te lume bayal la xi'ik te Diose sok te Samuel yu'un.

La yalbeyik wokol ts'iin: K'opombotik te Diose manchuk yax lajotik, yu'un jtaoj jmultik ta stojol te Diose, xi'ik ta spisilik. La yal ts'iin te Samuele: Max xiwex, ja' nax awenta teme max awiktay ta awot'anik te Diose. Junajuk me awot'anik ta stojol, ma spijt'esex te Diose te bit'il tsabilex yu'un. In te jo'one, ma jkom jba ta sk'opombel Dios ta atojolik. Ja'uk me to, ya me ach'uunik Dios ta melel, te bit'il bayal welta yak'cj ta illel yu'el ta atojolik. Yan teme ya aleuley amulik ta stojol, pajal me yax lajex sok te ajwalil awu'unik, xi'.

Te Samuele jich la yalbey te Saule: Jich yaloj te Diose: Na'bil ku'un bit'il te lum Amalek la skontroin te Israeetik k'alal lok'ik tel ta Ejipto. Jich yu'un, baan, tsala, ma mex ak'uxtay jtuluk te Amalekitaetike, aka lajuk ta milel spisilik sok me swakaxik, sok me schijik, sok skameyuik, sok smulaik, xi' smandal te Diose, xi'. Jich te Saule la stsob te lume, bajt' sok ta bay slumal Amalek, la stsal sba sok. Kuxul tsakot te muk' ajwalil yu'un Amalek, Akak sbiil, yan te lume ak'ot ta milel ta machit. Ja'uk me to te Saule sok te lume la skoltay te Akake, sok la yu'unin bay lek te wakaxe, sok ta bay jujben, sok ta bay bin nax yutsil. Ma la sk'an smilik. Ja' nax la smilik bay amen sok bay ma ba jujben.

Te Samuele albot yu'un ts'iin te Diose: Tojol la kak'bey yich' yat'el ta muk' ajwalil te Saule, ma st'unon, sok ma sch'uumbon jk'op, xi' sk'oplal yu'un. Te Samuele la smel yot'an yu'un, sjunal ajk'ubal la sk'op-

on Dios yu'un. Sab jajch', ba sta tel te Saule. Albot ya iy te Saule: Tal ix te Samuele, xi'. Te Samuele jul k'oponotuk yu'un ts'iin te Saule: La me jch'uumbey sk'op te Jeowae, utot yu'un. La yal ts'iin te Samuele: Bit'il ay a jiche te yak ta aw wakaxetik ya kaiy, sok yak ta me'etel chijetik ya kaiy ta jchikin? xi'. Albot yu'un te Saule: Ja' talem ta bay Amalek, yu'un te lum la sk'uxtay bay lek te wakaxetike yu'un la ya smilik ya yak'beyik smajt'anin te DiOSE. Spisil yantik la smilik, xi'. Te Samuele la yalbey ts'iin te Saule: Aiya me awaiy stojol bi la yalbon k'ax ajk'ubal te DiOSE, xi'. La yal te Saule: Ala kaiy tik, xi'. Te Samuel la yal: Te bit'il pek'elat, ja'uk me to Dios la yak'at ochel ta ajwalil, la stikunat ta spasel kera. Baan, jina te Amalekitaetik, k'axel aka lajukik, ma' bal la yutat? Bi yu'un ma' la ach'uumbey sk'op te Jeowa jiche? la yut. La yal ts'iin te Samuele: La nax jch'uumbey sk'op te Jeowae, xk'ojtukon ix ta bay la stikunon te DiOSE, la kik' tel te Akake, sok la jlajin te Amalekitaetike. Ja'uk me to, la sk'uxtay oliluk te wakaxetik sok te chijetik te lume, yu'un la ya smil yak'bey smajt'anin te DiOSE ta bay Kilkal, xi'. Te Samuel la yalbey: Ja' bal lek yot'an Dios yu'un milbil smajt'an sok yu'un chik'bil smajt'an? Ma' bal ja'uk ya sk'an te DiOSE te ya yich' ch'uunel te sk'ope? Ma' ja'uk ya sk'an Dios te ya awak'bey milbil smajt'an. Ja' ya sk'an Dios te ya ach'uumbey sk'op. Sok ma' ja'uk ya sk'an Dios te ya awak'bey xepuil chij, ja' ya sk'an Dios te ya awaiybey stojol sk'op. Ja' mulil te bit'il jelawat ta stojol, sok ja' mulil te bit'il la ak'axintabey sk'op, pajal mulil

sok sch'uunel lotil diosetik, pajal mulil sok ixtajel. Swenta bit'il la ach'aybey smandal te Diose, jich yu'un ya me slok'es-at ta muk' ajwalil, xi'. La yal ts'iin te Saule: La jta jmul ta stojol te Diose, sok la jk'axintabey smandal te Diose, yu'un la jxi' te lume, jich la jch'uumbey sk'opik. Pasbon perdon yu'un te jmule, joinawon beel, pajal yax ba jlajin jbatik ta stojol te Jeowae, la yut. Te Samuele la yalbey: Ma ba joinat, yu'un la ach'aybey smandal te Diose, jich me la jlok'esat ix ta ajwalil yu'un Israel te Diose, la yut. La sujt'es sba, k'an bajt'uk. Ja'uk me to, te Saule la stsakbey sk'u', la spojbey. Te Samuel la yalbey ts'iin: Te Diose jich me la spojbat ix ta ak'ab te lum Israel, yan mach'a yak'objey ta sk'ab, ja' yak'objey ta sk'ab te mach'a lek yot'an stukel. Ma spas lot te Diose, sok ma ba sujt'es sk'op stukel, xi'. La yal ts'iin te Saule: Jtaoj jmul, ja'uk me to, max ak'exlalteson ta stojol te lume, joinawon beel, pajal me yax ba jlajin jbatik ta stojol Dios, la yut. Jich te Samuele la st'un beel te Saule. La yal ts'iin te Samuele: Ik'bon tel te muk' ajwalil yu'un Amalek, xi'. Jich tal ta ik'el te Akak sbiil, jich la yal ta yot'an: Ma sna' smilon, xi' ta yot'an. Jul albotuk yu'un te Samuele: Ta swenta bit'il la amil tsobol ta jtul, jich ya mex lajat uuk, xi'. Jich la smil te Akake. In te Samuele sujt' beel ta lum Rama, ma la yilbey xan sit te Saule. Bayal la yok'tay te Saul te Samuele, ja'uk me to te Saule lok'esot ta ajwalil yu'un Israel ta swenta bit'il ma la sch'uumbey smandal te Diose.

DAWIL

Te Samuel albot yu'un te Diose: Jayeb xan k'aal ya awok'tay te Saule, te melet ma ba xmandalaj ix ku'un ta stojol Israel. Nojesa ta aseite te xulub awich'oj, baan k'opona te Isai ta Belem, yu'un ley yax wejt'ajwalil yu'un Israel a ta swenta tuluk te snich'nabe, utot. La yal te Samuele: Bin ut'il yax boon? Teme la yayi stojol te Saule, ya me smilon, xi'. Jich yu'un albot yu'un te Diose: Ik'a beel jkojt' wakax. Tal jlajin jba ta stojol Dios, uta me. Sok tikuna ta ik'el te Isai swenta yu'un ya slajin sba uuk. Ya me kak'bat ana' stojol ts'iin bi la ya apas. Ja' me ya amalbey aseite ta sjol te mach'a ya kalbate, la yut. Jich la spas te Samuele te bit'il albot yu'un te Diose. K'alal k'ojt ta Belem, jul taotuk yu'un te mamaletik yu'un te lume, yakalik ta xiwel: Bi swentailuk te talemate, utot yu'unik. Tal jlajin jba ta stojol te Diose, xi' te Samuele. Jich la yik' tel uuk te Isaie sok te snich'nabe. K'alal talik, la sk'eluybey sit te jtule, Eliab sbiil, la yal ta yot'an: Ja' in to te tsabil yu'un te Diose, xi'. Ja'uk me to, albot ta yot'an yu'un te Diose: Ma me ja'uk x ak'eluybey bi yilel sit yelaw, sok bi yilel snajt'il, yu'un ma' ja'uk tsabil ku'un. Melet te Diose, ma' jichuk yot'an te bit'il yot'an krestanuetik. Te krestanuetike, ja' ay sk'oplal ta yot'an sok ja' nax ya sk'eluyik bi yilel ta k'eluyel krestanuetik. Yan te Diose, ya sna'bey yot'anik stukel, xi'.

Te Isai la yik' tel ts'iin te jtul snich'ane, Aminadab sbiil, la stejkan ta stojol te Sa-

muele. Ja'uk me to la yal te Samuele: Ma' ja'uk te tsabil yu'un Dios, xi'. Te Isai la yik' tel stejkan ta stojol te Samuele te jtul xan snich'an, Samma sbiil. Ja'uk me to la yal te Samuele: Ma' ja'uk tsabil yu'un Dios, xi'. Jich tal tejk'ajuk ta stojol Samuel sjuktulul te snich'nab te Isaie, ja'uk me to la yal te Samuele: Ma' ja'ukik te tsabilik yu'un te Diose, xi'. La sjak'bey xan ts'iin: Ja' nax bal in to, ma' bal ayuk yan te anich'ane? la yut. La yal ts'iin te Isaie: Ay to jtul xan, ja' te xute, te baem skanantayel chij, xi'. La yal te Samuele: Tikuna ta ik'el jiche, yu'un max we'otik ja'to teme tale, xi'. Jich la stikun ta ik'el te jtul xan snich'ane la stejkan ta stojol te Samuele. T'ujbil kerem stukel, sok lek ta k'eluyel. Te Samuel albot ta yot'an yu'un te Diose: Jajch'an, malbeya aseite ta sjol, te melel ja' in to, xi' sk'oplal. Jich te Samuel la stsak ta sk'ab te xulube, la smalbey aseite ta sjol te kereme. Ora noj ta yot'an te kereme te Espiritu yu'un te Diose.

In te Saule, iktayot yu'un te Espiritu yu'un te Diose, och bol espiritu ta yot'an. Jich albot yu'un te abatetik yu'une: Te bit'il ochem bol espiritu ta awot'an, ja' lek aka wejt'uk tuluk mach'a ya sna' stijel arpa, swenta yu'un ta k'alal yax och ta awot'an te bol espiritue, jich me yax utsub awot'an te bit'il ya stijbat awaiy te arpa, xi'ik. Te Saul la yalbey ts'iin te abatetik yu'une: Leaik te mach'a ya sna' stijel arpa ta lek, ik'bon tel, xi'. La yal jtul yabat te Saule: Kiloj ay jtul snich'an te Isai ta Belem te

ya sna' stijel arpa, sok wen bij yot'an, sok wen lek yot'an, sok sjoinej Dios, xi'. Jich yu'un te Saul la stikun abatetik, ba sk'oponik te Isaie: Tikumbon tel te Dawile, ja' te anich'ane, te jkananchije, xi'. Jich te Isai la stikun beel te Dawile ta stojol te Saule. Jich la sjoin te Saul te Dawile, bayal k'ux ta yot'an la yaivy. In te Saule la stikumbey aiyej te Isaie: Wokoluk, ak'-bon join te Dawile yu'un bin nax kot'an yu'un, xi' beel sk'op. K'alal yax ochiley bol espiritu ta yot'an te Saule, te Dawil ya stijuleybey arpa yaivy, jich yax lamaj yot'an te Saule, sok jich yax iktayot yu'un te bol espiritue.

K'alal sujt' tel te Dawile te bit'il xk'ojtuk smil te Pilistia-winike, te lum tal spatbeyik yot'an, sok la sk'ajintayik: Te Saule, la stsal tsobol ta jtul. Yan te Dawile, tsobol ta mil la stsal stukel, xi' sk'oplal yu'unik ta k'ayoj. Jich yu'un ilin te Saule, ma' lekuk la yaivy bit'il jich sk'oplal yu'unik te Dawile. Sok la yal ta yot'an: Teb sk'an x'och ta ajwalil, xi' yu'un. Jich la skontroin te Dawile.

Jun k'aal te bit'il nakal ta sna te Saule, ochem ta yot'an bol espiritu. In te Dawile, yak ta stijel arpa ta stojol, jich nix bit'il ya spasuleybey. Ay lansa bekel ley a. Te Saul la stsak te lansae, la stojlin ta bay nakal te Dawile, yu'un k'an smil. Yu'un la yal ta yot'an: Ya me jts'ap ta pajk' sok te lansae, xi'. Te Dawile cheb welta la sk'ejsba yu'un. In te Saule la xi' te Dawile, yu'un la sna' stojol bit'il sjoinej Dios,

sok la sna' stojol bit'il ma ba sjoinej ix Dios stukel. In te lume, k'ux ta yot'anik te Dawile, yu'un la yilik bit'il toj yot'an sok jun yot'an stukel.

JONATAN

Te Saul la spas ta mandal te snich'ane, Jonatan sbiil, sok spisil te swiniktake, te bit'il ya smilik te Dawile. Ja'uk me to, k'ux ta yot'an te Jonatan te Dawile. Jich yu'un la yalbey ya iy te Dawile: Yot'an smilat te jtate, jich yu'un ja' lek baan, nak'a aba ta k'ejel. Yax ba jk'opon te jtate, yax tal kalbat awaiy ts'iin bi xi' yot'an awu'un, la yut. Jich yu'un te Jonatan la yutsilk'opon te state: Ma mex apas ta kontro te Dawile, melel ma'yuk bi amen spasojbat, lek yat'el ta atojol spisil ora. Melel ja' ta swenta te la skoltay Israel te Diose. Jich yu'un bistuk awu'un awot'an amil te Dawile, te melel ma'yuk smul, la yut. Jich yu'un la yal ts'iin te Saule: Lek ay jiche, ma ba jmil jiche, xi'. Jich te Jonatan ba yalbey ya iy te Dawile, jich och tel te Dawile.

Te Saule la yalbey te Dawile: Ya me kak'bat awik' awinamin te kantsilnich'an, Merab sbiil, la yut, teme ya atsal te Pilistia-etike. Yu'un la yal ta yot'an: Ma' jo'ukon ya jmil, ja' aka milotuk yu'un te Pilistia-etike, xi' ta yot'an. Ja'uk me to la yal te Dawile: Pek'elon atukel, bin ut'il k'an snialinon te muk' ajwalil yu'un Israel, xi'.

K'alal la sta yorail te bit'il k'an ak'bot-
 uk yinamin te yantsilnich'an te Saule, yan
 winik la yak'bey yinamin. Ja'uk me to, ay
 yan yantsilnich'an te Saule, xMikaela sbil,
 k'ux ta yot'an te Dawile. K'alal albot
 ya'y te Saule, lek yot'an yu'un. La yal:
 Ya me kak'bey te jnich'ane, swenta yu'un
 jich me yax kontroinot yu'un te Pilistia-
 e tike, xi'. Jich la yak'bey yinamin te
 snich'ane. Ja'uk me to te xMikaela k'ux
 la ya'y sba sok te Dawile, sok la yil te
 Saule bit'il sjoinej Dios te Dawile, jich
 yu'un jelawen to xan la xi'.

Te Jonatane, bin nax yot'an sba sok te Da-
 wile, k'ux la ya'y sba sok ta bay nax k'alal.
 Sok la yalbey sbaik ta stojol Dios te bit'il
 spisil ora k'ux ya ya'y sbaik ta stojol Dios
 ta melel. Te Jonatan la yalbey te Dawile:
 Teme yu'un amen yot'an awu'un ya kaiy te
 jtate, ya me kalbat awaiy. Nak'a aba ta
 bay yax akiltik, ya mex tal kalbat awaiy
 ts'iin, la yut. Jich bajt' te Jonatane,
 la sjoin ta we'el te state. In te Saule,
 la yil bit'il jochol snaktijib te Dawile,
 la sjak'bey ts'iin te snich'ane: Bit'il ay
 a te ma' tal we'uk wojey sok nax te Dawile?
 la yut. La yal te Jonatane: Baem ta Belem,
 yu'un la yalbon wokol te bit'il yax ba yil
 te yermanotake, la yut. Ja'uk me to te
 Saule ilin ta stojol te Jonatane: Amenat,
 bistuk te toyol awot'an yu'un me to? Yu'un
 bal max ana' stojol te bit'il ma' ochemuk-
 at ta ajwalil te jayeb k'aal kukul ta k'inat
 stukul? Ik'bon tel, ya mex laj ta ora, xi'.
 Ja'uk me to, la yal te Jonatane: Beluk yax
 laj yu'un? Beluk amen spaso? la yut. Jich
 yu'un te Saule k'an slow ta lansa te Jonatane.

Jich la sna' stojol te Jonatane bit'il tek'el yot'an te state te ya smil te Dawile. Jich tejk'aj te Jonatane, amen la yaiy, ma' we' beel, yu'un bayal la smel yot'an yu'un te bit'il amen yot'an te state ta stojol te Dawile.

Ta yan k'aal lok' beel ta akiltik te Jonatan, ta bay schapoj sba sok te Dawile, sjoinej beel jtul ch'in kerem. La yalbey te kereme: Ya me alebon te ste'el t'im ya jt'imuy, la yut. Jich animaj beel te kereme, in te Jonatan jelawen to xan la st'imuy te t'ime. K'alal k'ojt ta bay ay, la yawtay te kereme: K'ubul to k'ojt la kil, la yut. Animajan beel, ma me yokilalan, suja me aba, la yut. Jich la yak' pwersa ta animal te kereme, la stsobey tel te ste'el t'im. Ja'uk me to jun yot'an te kereme, ma la sna' stojol te bit'il jich schapoj sok te Dawile te Jonatane. Te Jonatan la stikun sujt'el beel te kereme: Baan, ich'ton beel te jt'ime, la yut beel. K'alal baem ix a te kereme, lok' tel te Dawile ta bay snak'oj sba, tal sk'opon te Jonatane. La smey sbaik, la yujts'iy sbaik, sok bayal la yok'tay sbaik schebalik. La yal te Jonatane: Jun awot'an xbaat, melel kalojbey jbatik ta stojol Dios te bit'il jun kot'an jbatik ta stojol Dios sbajt'el k'inai, xi'. Jich k'ejel bajt' te Dawile, in te Jonatane och beel ta lum stukel.

Jich te Dawile lok' ta anel, ba snain ch'en. K'alal la yaiyik stojol mach'a jayeb ayik ta sna te state, tal sjoinik. Sok tal sjoinik Dawil uuk spisil mach'a ay swokolik, sok spisil mach'a ay sbetik, ay niwan bajk' ta

jtul la stsob sbaik ta stojol te Dawile. In te Saule la sle ta bayuk te Dawile, la snuts ta bay nax k'alal. Ay ta te'eltik te Dawile, tal k'oponotuk yu'un te Jonatane; la stulantesbey yot'an ta stojol Dios te Dawile. Jich la yalbey: Max xiwat, ma sna' xyal sk'ab te jtate. Ja'at me yax ochat ta ajwalil, sna'oj stojol te jtat te bit'il pwersa jich yax k'ojt ta pasel, la yut. Jich sujt' beel ta sna te Jonatane, jil to ta te'eltik te Dawile.

SAUL

Te Saule la yik' sjoin oxmil swiniktak, lok' sle te Dawile, k'oj yaay sleel ta ch'entikil sok ta witstikil. K'ojt ts'iin ta bay muk'ul ch'en, och beel ley a ajk'uk te Saule. In te Dawile, sok te swiniktake, snak'oj sbaik ta yutil ch'en. Te Dawile albot yu'un te swiniktake: Dios yak'ojbat ta ak'ab te Saul in to, chikan bi ya apasbey, la yutik. Jajch' te Dawile, muken la set'bey lok'el sti'il sk'u' te Saule. Sok la skom te swiniktake, te manchuk ayuk bi ya spasbeyik te Saule. Jajch' ts'iin te Saule, lok' ta ch'en, k'an bajt'uk. Ja'uk me to, lok' tel uuk te Dawile, la yawtay te Saule: Kajwal, la yut. Jich la sujt'es sba te Saule, la yil te Dawile. In te Dawile la slajin sba ta stojol. La yalbey ts'iin te Saule te Dawile: Bistuk ya ach'umbey sk'op te mach'a ya yalbat te amen kot'an awu'un? Ilawil bit'il Dios la yak'at ta jk'ab nax, ja'uk me to la jpasbat perdon, ja' nax la jset'bat lok'el sti'il

ak'u', ma la jmilat. Ley me ya ana' stojol bit'il ma' amenuk kot'an jtukel, sok ma'yuk bay jtaoj jmul ta atojol. Atukel nax te a wot'an amilon. Ja'uk me to, ja' nax kich'oj ta muk' te Diose, in te jo'one, ma ba jpasat ta kontro jtukel. Tojol te awak'oj awokol ta jnutsbelon, jichuk chamen ts'i', jichuk ch'ak. Ya yilon te Diose, sok ja' me yax k'opoj ku'un, ja' me ya skoltayon lok'el ta ak'ab, xi'.

K'alal laj yot'an ta yalel in to te Dawile, la yal te Saule: Ja'at bal, jnich'an Dawil? xi'. Jajch' yok'tay sba ts'iin. Sok jich la yalbey: Lek awot'an atukel, melel ma la awich'bey spakol te bit'il amen bi la jpas- ojbata jtukel. Melel ma la amilon te bit'il la yak'on ta ak'ab te Diose. Melel ay bal mach'a ya skoltay yajkontro? Jich yu'un ya me yak'bat bendision te Diose te bit'il jich awot'an ku'un. Jna'oj stojol bit'il ja'at yax mandalajat ta stojol Israel. Jich yu'un albon ta stojol Dios in to te bit'il ma ba atubbon jts'umbal k'alal yax ch'ayon ta k'injal, xi'. Jich te Dawil la yalbey ta stojol Dios te Saule te bit'il jich ya spas.

Ta patil albot yaivy te Saule te bit'il snak'oj sba ta jochol k'injal te Dawile. Jich yu'un te Saul la yik' beel oxmil swiniktak, ba sle te Dawile. K'ojt sok swiniktak ta bay ch'in wits. La yaivy stojol te Dawile bit'il talem ta leel yu'un te Saule. Sok la smuktay yil bay wayal te Saule, joytabil yu'un swiniktak. La yal ts'iin te Dawile: Mach'a ya sk'an sjoinon beel ta bay te Saule? xi'. La yal te Abisai: Ya joinat, la yut. Jich ko beel sok ta ajk'ubal, k'ojtik ta bay wayal te Saul,

metsel ta lum, sok ts'apal slansa ta bay
 sjol, wayajtik spisil yantik ta sjoyobal.
 Te Abisai la yalbey te Dawile: Dios la yak'-
 bat ix ta ak'ab te awajkontroe, lowa ta
 lansa, ts'apa ta lum, la yut. Ja'uk me to
 te Dawil la yalbey: Max amil, ya me jta
 jmultik ta stojol Dios. Ma me jo'ukon jk'ab
 yax yal ta swenta. Ja' chikan te Diose.
 Ich'a te lansa ay ta sjol, sok te stsu bekel
 ta bay sjol, konik, la yut. Jich te Dawile
 la yich' beel te slansa sok te stsu te Saule,
 bajt' ts'iin. Ma'yuk mach'a ilot yu'un, sok
 ma'yuk mach'a la sna' stojol, yu'un wayajtik
 spisilik. Melel ak'bot swayelik yu'un Dios.
 K'ax beel te Dawile, k'o tejk'ajuk ta wits,
 najt' yiloj sba sok. La yawtay ts'iin: Bi
 yu'un max ajak', Abner, la yut te jtul swinik
 te Saule. Mach'aat a? xi' te Abnere. La yal
 ts'iin te Dawile: Mi winikukat, bin ma la
 akanantay ta lek te awajwalike? Yu'un ay
 mach'a k'an ochuk smil te awajwalike. Le-
 beya awil te slansae sok te stsue te bekelik
 ta sjol, la yut. Te Saule la sna'bey sk'op
 te Dawile: Ja'at bal, jnich'an Dawil? la
 yut. Jo'on, kajwal, xi' ts'iin te Dawile.
 Sok la yalbey: Bistuk ya aleon, beluk amen
 jpasojbat? Teme ta swenta Dios te akontro-
 inejon, aka utsubuk awot'an ku'un. Yan teme
 ta swenta winiketik te sleojbonik jmul ta
 atojol, ja' me smulik ta stojol Dios yax
 k'ojt. Ma mex amalbon jch'ich'el ta stojol
 te Diose, xi'. La yal ts'iin te Saule: Jta-
 oj jmul, sujt'an tel, Dawil, ma ba jmilat,
 melel ma' yal ak'ab ta jwenta. Amen bi la
 jnopojs ta kot'an, bayal jmul jtaoj, xi'. La
 sjak' te Dawile: Ilawil te slansa te muk'
 ajwalil awu'unik, aka me taluk ta ich'el

beel. Te bit'il Dios la yak'at ta jk'ab, ja'uk me to ma' yal jk'ab te bit'il awich'oj awat'el yu'un Dios. Jich yu'un te bit'il la jk'uxtayate, jich mex ak'uxtayon uuk ta stojol te Diose, xi'. La yal ts'iin te Saule: Ay bendision ta atojol yu'un te Diose, jnich'an Dawil. Ja'at me ya awaiy tsalaw, xi'. Jich sujt' beel te Saule.

K'alal lajem ix a te Samuele, spisil te Pilistia etike tal spasik kera sok te Israeletike. Jich yu'un te Saul la stsob spisil te lume, k'ojtik ta bay Kilboa. K'alal te Saul la yil bit'il talem spisil te Pilistiaetike, bayal xiw, nijk' yot'an yu'un. Jich yu'un k'an sk'opon te Diose, ja'uk me to ma' tsakbot sk'op yu'un. Ma' tal k'oponotuk yu'un te Diose, ni ta sway-ich, ni ta sti' te j'alwanejetik yu'un te Diose. Jich yu'un la yal te Saule: Lebon-ik jtuluk ma ch'a ya sna' sk'oponel ailmail-etik, xi'. Albot yu'unik: Ay jtul ants ta Endor, ya sna' sk'oponel ailmailetik, utot yu'unik. Jich te Saul la slap yan k'u'ul, la skuy sba ta yan winik, ba sk'opon te antse ta ajk'ubal. Jich k'o yalbey: Wokol-uk, te bit'il ya ana' sk'oponel ailmailetik ik'bon tel te mach'a ya kale, la yut. Albot yu'un te antse: Ana'oj stojol bit'il yaloj mandal te Saule te bit'il yax tub ta k'in al spisil mach'a jich ya spas. Bi yu'un ya awak'on ta woklajel jiche? la yut. Ja'uk me to la yal te Saule: Ma sna' xla jat yu'un, la yut. La yal ts'iin te antse: Mach'a ya ak'an ya kik'bat tel jiche? la yut. Albot

yu'un: Ja' mex awik'bon te Samuele, xi'.
 K'alal la yil te Samuel te antse, tulan
 k'opoj: Bistuk la alo'layon, ja'at Saulat,
 la yut. Albot yu'un te Saule: Max xiwat.
 Beluk la awil? la yut. Albot yu'un: Ay
 mach'atik yakalik lok'el tel ta lum k'inal
 ya kil, xi'. Bi yilel awil? xyut te Saule.
 Mamal ix ya kil, spotsoj sba ta tsots, xi'.
 Jich la sna' stojol te Saule te bit'il ja'
 te Samuele, la slajin sba ta stojol ts'iin,
 k'alal ta lum. Te Samuel jich la yalbey te
 Saule: Bistuk la awak'bon jwokol la awik'on
 tel? la yut. Albot yu'un te Saule: Bayal
 jwokol. Ya spasonik ta kontro te Pilistia-
 etike, sok la spijt'eson ix te Diose, ma
 sjak'bon ix jk'op, ma sk'oponon ix ni ta
 jwayich ni ta sti' te j'alwanejetik yu'un.
 Jich yu'un la kik'at tel jak'bat bi ya kut
 jba, xi'. Albot yu'un te Samuele: Bistuk
 ya ajak'bon, melel jilemat yu'un te Diose,
 spasojat ta kontro. Te Dios jich spasoj te
 bit'il nix la yalbat ta jwenta. La spojbat
 ix ta ak'ab te bit'il mandalajat ta stojol
 Israel, ja' yak'objbey yich' yat'el te Dawile.
 Ta swenta bit'il ma la ach'uumbey sk'op te
 Diose, ma la awak' ta lajel te Amaleke, jich
 yu'un k'oem ta pasel ta atojol yu'un te Diose
 in k'aal to. Ya mex och ta sk'ab te Pilistia-
 etike spasil lum Israel, in te pajele joinej-
 at me ix sok te anich'nabe, in te lume spasil
 yax och ta sk'ab te Pilistiaetike, xi'.
 K'alal la yayi stojol te Saule, pakal koel
 ta lum, bayal och xiwel ta yot'an. Ma'yuk
 yip k'ojt, yu'un jun k'aal sok jun ajk'ubal
 komen swe'el. Jich te Saule tal k'oponotuk
 yu'un te antse: We'an, ya mex baat ts'iin,
 la yut. Ja'uk me to, ma la sk'an stsak te

Saule. Ja'uk me to pwersa ak'bot stsak swe'el yu'un te antse. K'alal laj yot'an ta we'el, bajt' ts'iin ta ajk'ubal.

Ta yan k'aal te Pilistiaetike la yil sbaik sok te Israeetike, lok'ik ta anel ta stojol te Pilistiaetike te Israeetike, tsobol lajik ta milel yu'unik. Jich te Pilistiaetike la snutsik te Saule sok te snich'nabe, la smilik te Jonatane, sok te Abinadabe, sok te Melkisuae, te oxtul snich'nab te Saule. Tsobaj tel yajwal ta tsakel te Saule, chapal tel sok st'imik. In te Saule, bayal xiw yu'un. Jich yu'un la yalbey te jtul smosoe, Lok'esa apunyal, milawon a, swenta yu'un ma mex ochon ta sk'ab in Pilistiaetik to, xi'. ja'uk me to, ma la sk'an te smosoe. Jich yu'un te Saule la slok'es spunyal, la smil sba a. In te smosoe k'alal la yil bit'il lajem ix a te Saule, la smil sba uuk, pajal laj sok. Jich laj te Saule, sok te snich'nabe, sok spisil swiniktak, ta jun nax k'aal lajik spisilik.

Spisil te Israeetike la stsob sbaik ta Ebron, k'o sk'oponik te Dawile: Yalobjat te Jeowae, te bit'il ja'at ya mex ochat ta jmandalteswanej ta stojol Israel, sok ja'at muk' ajwalil yax k'oat yu'un Israel, xi'ik. Jich la sch'uun te Dawile, och ta muk' ajwalil yu'un Israel. Lajune' scha'winik ja'wil ya'wilal te Dawile k'alal och ta ajwalil, cha'winik ja'wil la ya'y jmandalteswanej ta stojol te lume. Jich te Dawile sok spisil te lume moik beel ta Jerusalem, ta bay nainemik te Jebuseoetike, te jich yalojik: Ma mex och le'to te Dawile,

te xi'ike. Ja'uk me to och Dawil ley a,
la yu'unin te Sion sbiil, lum yu'un Dawil
k'ojt. Jich najk'anot ta muk' ajwalil te
Dawile.

K'alal la ya'y stojol te Pilistiaetike te
bit'il ochem ta muk' ajwalil yu'un Israel
te Dawile, tal spasik kera sok, jul schol
sbaik ta bay xatal k'in'al. Jich yu'un te
Dawile la sk'opon te Diose: Ya bal xba
jtsal jba sok te Pilistiaetike, ya bal
awak'bon ta jk'ab? xi' ta stojol Dios.
Albot yu'un: Baan, ya me kak'bat ta ak'ab
te Pilistiaetike, xi'. Jich la stsal te
Pilistiaetik te Dawile, lok'ik ta anel,
la yiktayik jilel yajkananik. Jich te
Dawile la schik'bey spisil yajkananik te
Pilistiaetike. Patil cha'tal xan schol
sbaik ta xatal k'in'al te Pilistiaetike.
Jich yu'un te Dawil la sk'opon Dios yu'un:
Albot yu'un te Diose: Ma mex baat, ja' lek
joyintaya, k'ejel xba awochintay tel. K'alal
ya awaiy stojol xaxaxet nax ik' ta baba te'-
etik, beenanik ts'iin. Yu'un ja' me yax
neelaj awu'unik te Diose te ya stsalbat jilel
awajkontroik, utot yu'un. Jich la spas te
Dawile te bit'il albot ya'y yu'un te Diose.
Jich la stsal spisil te Pilistiaetike.

MEPIBOSET

La yal ts'iin te Dawile: Ay to bal mach'a
yu'un te Saul jilem, te yax ju' ya jk'uxtay
ta swenta bit'il k'ux ta kot'an te Jonatane?
xi'. Albot ya'y yu'un jtul yabat te Saule:
Ay to jtul xan snich'an te Jonatane, koxo

ta schebal yakan, utot. Banti ay? xi' ts'iin te Dawile. Jich tal ta ik'el te Mepiboset sbiil, te snich'an te Jonatane, la slajin sba ta stojol te Dawile, la spajk'an sba ta stojol. La yal ts'iin te Dawile: Mepiboset, max xiwat, yu'un ya jk'uxtayat ta swenta bit'il k'ux ta kot'an te atate, ja' te Jonatane. Ya jsujt'esbat spisil sk'in al te amame, ja' bi ja' te Saule, sok ya mex we'at ta jna spisil ora, la yut. Jich ain ta Jerusalem te Mepibosete, la sjoin ta we'el spisil ora te Dawile, jich bit'il snich'an k'ojt.

KBATSEBA

Jun welta te bit'il baem yaiyik kerajel te swiniktake, jilem to ta Jerusalem te Dawile. Mal ix k'aal a, paxeaj ta yamak'il ba na te Dawile. La yil jtul ants yak ta atimal, wen t'ujbil te antse. Jich yu'un te Dawil la stikun ta jak'el mach'a a te antse. Albot yu'unik ts'iin: Ja' texBatsebae, yinam te Uriae, xi' sk'oplal yu'unik. Jich te Dawil la stikun ta ik'el te antse, la sk'opon sba sok, jich la yik' yal. Patil te Dawil la spasbey sjun te Joabe, te swentainej spisil yajsoldaroe, jich la yalbey ta sjun: Ya me atikun te Uria ta bay k'ajk'uben te kerae, swenta yu'un jich me yax ejch'entesot, jich yax laj, xi' beel sjun. Jich yu'un ta k'alal Joab la sjoyintay te lume, la stikun te Uria ta bay k'ajk'uben nax kera, ley laj a te Uria. Jich te Joab la stikumbey aiyej ya iy te Dawil: La stsakotik kajkontrotik, ja'uk me to ley laj a te Uriae sok cha'oxtul yantik. Jich ma'yuk bi la yal te Dawile, ja' nax la yal:

Albeya te Joabe, ma me smel yot'an, aka me yak' xan pwersa, xi' nax beel sk'op. Patil te Dawil la yik' yinaminbey yinam te Uriae, bejk'aj yal. Ja'uk me to, ma' lekuk yot'an Dios yu'un te bi la spasoj te Dawile.

Jich yu'un te Dios la stikun jtul j'alwanej sk'opon te Dawile, Natan sbiil. Jich k'o yalbey: Ay cheb winiketik, jun slumal sbaik, in te jtule, k'uulej, yan te yane, me'ba stukel. Te ma ch'a k'uuleje, ay bayal schij sok ay bayal swakax. Yan te mach'a me'ba, jip ch'in jkojt' a te sch'inchije, te pajal la sch'ijtes sok snich'nab. Jich bit'il yal snich'an k'oem ta yot'an. Ay jbeel tal sk'opon te k'uuleje, ja'uk me to ma la sk'an smilbey sti' jkojt'uk schij sok jkojt'uk swakax, ja' la smilbey sti' sch'inchij te mach'a me'ba, la schajbambey swe', xi'. K'alal la yaay stojol te Dawile, bayal lijk' sjol ta stojol te mach'a jich spasoje, la yalbey te Natane: Ja' lek aka lajuk te mach'a jich la spase, sok aka sujt'esbey chaneb welta sjelol te bi la la yich'beye te bit'il ma la sk'uxtay te yane, xi' yu'un. La yalbey te Dawil te Natane: Ja'at abi. Sok jich yalojbat ak'oplal te Diose: La kak'bat awich'awat'el ta muk' ajwalil, sok la jkoltayat lok'el ta sk'ab te Saule, sok la kak'bat ta ak'ab spisil sbiluk te awajwale, sok la kak'bat ta awenta spisil lum Israel sok spisil lum Juda, sok k'axem to xan jich la kak'bat. Bistuk ma la awich'bon ta muk' jk'op jiche, bistuk la ale amul ta jtojol? La awak' ta milel te Uriae, sok la awik'bey yinam la awinamin. Jich yu'un spisil ora max ch'ay te bit'il ya awich' kontroinel ta sjunal ana, skaj te bit'il ma la awich'on ta muk', xi'

sk'oplal yu'un te Diose. Sok jich yaloj
 xaal: Ma' yanuk ma ch'a ya spasat ta kontro,
 ley me yax jajch' a ta yolil ana. Te melel
 muken la ale amul, ja'uk me to ya me jchik-
 nantes ta stojol spisil lum Israel, xi' te
 Diose, xi'. Te Dawil la yalbey ts'iin te
 Natane: Jtaoj jmul ta stojol te Diose, xi'.
 Albot yu'un te Natane: Dios la yak' ix ta
 kuchel amul, max lajat yu'un. Ja'uk me to,
 te bit'il la awak' ta ixta'k'optayel Dios
 ta swenta bit'il jich la apas, te alal ainem
 ya mex laj, xi'. Jich sujt' beel ta sna te
 Natane. Tsajk' ta chamel ts'iin te alal la
 yaltay te yinam Uria. In te Dawile la sk'op-
 ombey Dios te alale, la skom swe'el, sjunal
 ajk'ubal la spajk'an sba ta lum. Ay mach'a-
 tik ba sk'oponik ts'iin, ja'uk me to ma la
 sk'an k'oponel yu'unik, sok ma la sk'an te
 swe'ele. K'alal lok' juke' k'aal, laj te
 alale. In te abatetike la xi'ik yalbeyik
 yaiy te Dawile, yu'un la yalik: Ta k'alal
 kuxul to a te alale, ma la sk'an k'oponel
 ku'untik. Ja'uk to bal a ta ora to, teme
 ya kalbeytik bit'il lajem te alale, xi'ik.
 Ja'uk me to, te Dawil la yil bit'il yakalik
 ta aiyej, la sna' stojol te bit'il yu'un
 lajem te alale. La sjak'bey yaiy ts'iin:
 Laj bal te alale, xi'. Laj ix, xi'ik. Jich
 yu'un jajch' te Dawile, la spok sit, la sjel
 sk'u', och slajin sba ta templo yu'un Dios.
 Albot yu'un te abatetik yu'une: Bit'il ay a?
 K'alal kuxul to a te alale, la akom awe'el,
 la awok'tay. Ja'uk me to k'alal laj, jajch'at,
 we'at, la yutik. La yal ts'iin: K'alal kuxul
 to a te alale, la jkom jwe'el, sok la kok'tay
 jba yu'un la kal: Teme repente ayuk bit'il
 ya sk'uxtaybon te Diose, jich max laj te
 jnich'ane, xoon. Ja'uk me to te bit'il lajem

ixe, bistuk ya jkom xan jwe'el yu'un? Ya
bal xju' yax cha'kux? Yax boon ta bay ay,
ja'uk me to, max ju' ya sujt' tel ta bay
a yon to, xi'. Sok la smuk'tesbey k'inal
yaiy te yiname, ja' bi ja' te Batsebae.
Patil la yik' yan yal, bejk'aj ts'iin,
Salomon sbiil k'ojt, yu'un k'ux ta yot'an
te Diose.

NAAMAN

Te Naamane, te swentainej spisil soldaroetik yu'un te muk' ajwalil yu'un Siria, yich'oj tulan yat'el yu'un te yajwale, sok ich'bil ta muk' te bit'il ja' ta swenta te la skoltay Siria te Diose. Bayal stulanil yot'an te Naamane, ja'uk me to, yich'oj k'a'elchamel.

Ay lok'emik beel ta Siria soldaroetik, te yik'ojik tel ta chukel jtul ach'ix talem ta sk'in al Israel. In te ach'ixe, ay ta abtinel yu'un te yinam te Naamane. Jich la yalbey te yinam Naaman te ach'ixe: Te yakuk yalbey wokol ta stojol te J'alwanej yu'un Dios te ay ta Samaria te kajwale, yax kol ta chamel yu'un te bit'il yich'oj k'a'elchamel, la yut. K'alal och tel te Naamane, cholbot ya iy yu'un te yiname: Jich bi, jich bi, xi' te ach'ix talem ta sk'in al Israel, utot yu'un. Albot ts'iin yu'un te muk' ajwalil yu'un Siria: Baan, k'opona awaiy, ya me jtikumbey sjun te muk' ajwalil yu'un Israel, utot yu'un. Jich bajt', la yich' beel lajuneb talento-tak'in, sok wakmil pesu k'anal tak'in, sok lajunpoj k' k'u'ul. Sok la yich'bey beel sjun te muk' ajwalil yu'un Israel, te jich la yale: Ja' swentail te ya jpatbat awot'an ta jun in to, te bit'il la jtikun beel ta atojol te kabate, Naaman sbiil, swenta yu'un ya me akoltay te bit'il ay ta k'a'elchamel, xi' beel ta sjun. K'alal la yilbey sjun te muk' ajwalil yu'un Israel la sch'i' sk'u', jich la yal: !Dioson bal, jo'on bal jwentinej lajel, jo'on bal jwentinej kuxinel, te bit'il la stikun ta jtojol in winik to swenta yu'un ya jkoltay ta sk'op te bit'il ay ta k'a'elchamel! Yu'un nanix yot'an ya sjach'es k'op a jiche, xi' yu'un.

K'alal la yaïy stojol te Eliseoe, te ay ta stojol te Diose, te bit'il la sch'i' sk'u' te muk' ajwalil yu'un Israel, la stikun k'op ta stojol te muk' ajwalile: Bistuk la ach'i' ak'u'? La' me ta jtojol, jich me ya ana' stojol te bit'il ay j'alwanej yu'un Dios ta bay lum Israel, xi'.

Tal ts'iin te Naamane sok bayal skabayu, sok skareta, k'o kojta'ajuk ta sti' sna te Eliseoe. Jich yu'un te Eliseo la stikun yabat ta stojol, jich k'o yalbey: Baan la, poka aba jukeb welta ta bay muk' ja' Jordan, jich la me yax utsub abak'etal, jich me ma'yuk achamel yax k'oat, la yut.

Ja'uk me to, ilin te Naamane, jich la yal: Te la kal ta kot'an: Yax lok' tel ta ora, ya stejkan sba ta jtojol sk'opombon Dios, ya stoy sk'ab spikbon kejach'en, jich me yax kolon ta chamel, xoon ta kot'an. Ma' bal k'axuk jich yutsil te muk' ja'etik Aban sok Parpar ta bay Damasko te bit'il spisil muk' ja'etik ayik ta sk'inat Israel? Teme ley yax ba jpok jba a, ma' bal jichuk yax kolon a? xi'. Jich la sujt'es sba, ilin beel.

Ja'uk me to, te abatetik yu'un tal sk'oponik, jich la yalbeyik: Kajwal, te yu'unuk lajuk yalbat te j'alwanej yu'un Dios te ja'uk ya apas bi la wokol ta pasel, ma' bal lajuk apas te jichuke? Ja'uk to bal a te bit'il: Baan, poka aba, jich me yax kolat, te la yutate? xi'ik. Jich yu'un ko beel te Naamane, jukeb welta la smul sba ta muk' ja' Jordan, jich nix bit'il albot yu'un te mach'a ay ta stojol te Diose. Jich utsub te sbak'etale, jich bit'il yutsil sbak'etal alal k'oajt, kol ta chamel.

Jich yu'un sujt' beel sk'opon te mach'a ay ta stojol Dios; sjoinej beel spisil swiniktak: Jich la yal: La jna' ix stojol bit'il ma'yuk dios ta spamal balumilal, ja' nax Dios te Dios yu'un Israel, xi' ta stojol. Wokoluk, ich'a amajt'an ku'un te awabaton, la yut. Ja'uk me to, albot yu'un te Eliseoe: Ta stojol Dios te ayon ta swentae, ma jtsakbat, la yut. Jayebuk te la yalbey wokol, ma la sk'an stsakbey. Jich yu'un te Naaman la sk'opon jilel, been beel oliluk lewa.

Te yabat te Eliseoe, Kiesi sbiil, jich la yal ta yot'an: Te kajwale la yak'bey smel yot'an te Naamane, te Siria-winike, te bit'il ma la sk'an stsakbey smajt'an yu'un te yich'objbey tele. Jich yu'un ya me jt'un beel te Naamane, yax ba jk'anbey tebuk, xi'. Jich te Kiesi la st'un beel te Naamane.

K'alal te Naaman la yil bit'il animal tal ta spat, ko tel ta skareta sk'opon: Bi spas? la yut. Ma'yuk, xi' te Kiesie. Ja' la stikunon tel jk'oponat te kajwale: Ay taelik to sk'opombelon cha'tul snich'anik te j'alwanejetik yu'un Dios. Yakuk awak'bon junuk talento-tak'in jiche, sok k'u'ul pak'al, xi' to, xi'. Albot yu'un te Naamane: Ich'a chebuk talento-tak'in jiche, la yut. Bayal la yalbey wokol yakuk stsakbey, sok la yak'bey skuchbey beel cheb abatetik yu'un, la stikun beel sok. K'alal k'ojtik ta bay nak'ba k'inal, te Kiesi la stsakbey ta sk'abik, la sk'ej ta sna, la stikun sujt'el beel te cheb winiketik. Och beel stejkan sba ta stojol te yajwale. Albot yu'un te Eliseoe: Bay xk'ojtukat, Kiesi? utot yu'un. La yalbey: Ma'yuk bay baemon, la yut. Albot yu'un te Eliseoe: Yu'un bal ya akuy te ma la sna'

stojol kot'an k'alal sujt' tel sk'oponat te mach'a yak ta beel ta skareta? Yorail bal te ya atsob sakiltak'in sok te ya ak'ej k'u'ul pak'al? Te sk'a'elchamel te Naaman ya mex k'ojt ta awenta te ja'ate, sok jayeb ats'umbal ta k'in al ta spasil ora, utot yu'un. Jich lok' beel ta stojol te Eliseo te Kiesie, skojt'ol sbak'etal yich'oj ix k'a'elchamel a.

JOSIAS

Ay waxukeb ja'wil ya'wilal te Josiase k'alal och ta muk' ajwalil, te la sjelolin ta muk' ajwalil te state. Bulucheb scha'winik ja'wil mandalaj ta Jerusalem. La spas bi la lek ta stojol te Jeowae, sok ja' la st'umbey sbe te antiwo stat, ja' bi ja' te Dawile, xujt' ma ba jowej stukel. Ta wxaxukebal ja'wil te bit'il ochem ta muk' ajwalile, te bit'il kerem to a, kaj sch'uun ta lek te Diose. Sok ta slajchayebal ja'wil te bit'il ochem ta muk' ajwalil, la slok'es spasil te lotil diosetik ayik ta sk'in al Juda sok ta lum Jerusalem, sok la yak' ta jinel skajtijib smajt'an lotil diosetik, sok slok'omba te k'aal te ch'uumbil yu'unik. Sok la sk'as-tilay spasil te yajkananike, sok la swuy, la sbusk'imbey sts'ubil ta bay mukenaletik yu'un mach'atik ch'uumbil yu'unik. Sok la schik'bey sbakelik te lotil j'alwanejetik, jich la slektes spasil te lume. K'alal laj ta jinel yu'un spasil te lotil diosetik ta spamal sk'in al Israel, sujt' ta Jerusalem.

K'alal ay ix oxeb stabal ja'wil te bit'il ochem ta muk' ajwalil te Josiase, la stikun beel te Sapan sbiil, sok cha'oxtul xan,

swenta yu'un ya schajbanik te sna Dios te jineme. Jich tal yak'beyik tak'in te muk' saserote Ilkias, swenta yu'un ya yak'bey ta sk'ab mach'atik yax at'ejik ta swenta sna te Diose, te bit'il ya scha'pasik xan te temploe. Jich jun yot'anik jajch'ik ta at'el te winiketike. Ta k'alal la slok'esik te tak'in ay ta templo, te muk' saserote Ilkias la sta ley a te sjunal mandaliletik ak'bot ta sk'ab yu'un Dios te Moisesse. Jich la yal te Ilkiase: La jta ix te sjunal mandaliletik ta templo, xi'. Jich la yak'bey te Sapane, in te Sapane ba yak'bey te muk' ajwalile, sok jich la yalbey: Laj ix ta pasel ku'untik spisil bi la ak'bototik jpastik, la jtsobtik tak'in, la jtojtik mach'atik at'ejik, xi'. Sok la yal xaal: Te muk' saserote Ilkias la yak'bon jun, xi'. Jich la yawtay te jun ta stojol te muk' ajwalile.

K'alal te muk' ajwalil la yaiy stojol bit'il ts'ibubil ta sjunal mandaliletik, la sch'i' sk'u', sok la stikun ta ik'el te Ilkiase: Baan, jak'bon ta stojol Dios bit'il ayon in to, sok bit'il ay in lum to, yu'un bayal ilinem Dios ta jtojoltik te bit'il te jme' jtatik ma la sch'uumbeyik sk'op te Diose, sok ma' jichuk la spasik te bit'il ts'ibubil ta in jun to, xi'.

Jich yu'un te Ilkias ba sk'opon jtul ants, Ulda sbiil, te j'alwanej yu'un te Diose, ba yalbey yaiy bit'il la yal te Josiase. Jich albot yu'un: Te Dios yu'un Israel jich yaloj: Jich mex awalbey te mach'a la stikun ta jak'el ta jtojol: Ya mex tal ta stojol in lum to, sok ta stojol spisil mach'a ainem le'to, spisil ta jkum kastiko ts'ibubil ta in jun to, skaj te bit'il la yiktayonik ta yot'anik, ba sch'uunik lotil diosetik. Jich yu'un ilinemon ta stojolik, max laj

sk'oplal ku'un. Ja'uk me to, jich mex awal-
bey te muk' ajwalile: Te bit'il la awaiybey
stojol sk'op Dios ts'ibubil ta jun, jich la
amel awot'an ta stojol Dios, sok la atinan
aba ta stojol Dios, sok la awok'tay aba ta
jtojol, jich yu'un la jtsakbat ix ak'op, xi'
te Jeowae. Jun awot'an yax wayat ta stojol
Dios, ma ba awil ta asit spisil te woklajel
yax tal, xi' te Diose, uta me, xi'. Jich
yu'un te muk' ajwalil Josias la stsob spisil
te lume, muk' bik'it, la yalbey yaiyik spisil
mandal ay ta jun la yil, sok la yal ta stojol
Dios te bit'il ya sch'uumbey spisil smandal,
sok spisil yot'an ya spas spisil bi la ts'i-
bubil ta sjun Dios. Sok jich la yak'bey
spas uuk spisil te lume. Jich la sch'uun
Dios sok te lume te Josiase te jayeb k'aal
kuxul ta k'injal stukel.

ISA IAS

Jich la yal te Isaiase, te j'alwanej yu'un te Diose: K'alal la sta yorail bit'il laj te Usiase, te muk' ajwalil yu'un Juda, la kil te Kajwaltike, nakal ta smuk'ulnaktijib ta toyol, xojobajem k'in al ta templo yu'un. Ta kajal ay ch'ul abatetik, wakwakeb xik' jujun. Jich yakalik ta yalel la kaiy: Toj yot'an te Jeowae, toj yot'an te Jeowae, toj yot'an te Jeowae, te spisil swentainej stukel. Xojobajem k'in al ta spamal balumilal yu'un, xi'ik ta stojol. Nijk' smarkoil te ti'nail-e tik ta swenta sk'op te mach'a k'opoje, sok noj ta ch'ail te temploe.

La kal ts'iin: Obol jba, yax lajon, te me le l jmulawilon, ya sna' yalel bol k'op te jti'e, sok joinej ta lumil mach'atik ya sna' yalel bol k'op te sti'ike. Ja'uk me to, la kilbey sit te Kajwaltik in to, xoon. Tal ta wilel jtul ch'ul abat, yich'oj tel ak'al talem ta bay skajtijib smajt'an Dios, slut'oj tel ta xutimte'. Jul spikbon jti' a, sok la yalbon: Ja' la spikbat ati' in to, jich yu'un ch'ay ix amul, libre k'oemat yu'un amul, la yuton.

La kaiy stojol k'opoj ts'iin te Kajwaltike, jich la yal: Mach'a ya jtikun, sok mach'a yax bajt' ku'untik? xi'. La jak'bey sk'op ts'iin: Jo'on, x atikunon, la kut. Jich la yalbon: Baan jiche, jich mex awalbey in lum to: Ya awaiyik stojol, ja'uk me to max k'ojt ta awot'anik. Ya awilik ta asitik, ja'uk me to max ana'ik stojol bit'il ay. Makbeya yot'anik in lum to, sok makbeya schikinik, sok makbeya sitik, ma me ja'uk

te ya yak' ta yot'anik sok te ya sujt'es
 yot'anik, jich me yax kolik, xi' sk'oplalik.
 La jak'bey ts'iin: Jayeb k'aal jich yax
 k'ojt? Kajwal, la kut. La yalbon: Ja'to
 teme la yich' jinel spisil lumlumtik, sok
 ja'to teme ma'yuk ix mach'a nainem ley a,
 sok ja'to teme jojch'aj jilel te lum k'inale.
 Ja'uk me to, ay to yax jil cha'oxtul, ya
 sujt'ik beel ta bay slumalik te la yich'
 jinele, jich bit'il yax cha'pulin xan te',
 xi' sk'oplal yu'un, xi'.

K'alal ochem ta muk' ajwalil yu'un Juda te
 Achase, te snich'an Usiase, tal ik te muk'
 ajwalil yu'un Siria, Resin sbiil, sok te
 muk' ajwalil yu'un Israel, Peka sbiil, k'an
 yochintayik te lum Jerusalem. Ja'uk me to,
 ma' ju' yu'unik. K'alal la ya iy stojol te
 lume te bit'il talem yaiyel kerajel te Pekae,
 sok te yik'oj sba sok te Siriae, nijk' yo-
 t'anik yu'un, jich bit'il yax tijot yu'un
 ik' te'eltik. Te Isaiase jich albot yu'un
 te DiOSE: Baan, taa ta be te Achase, albeya:
 Max xiwat, junuk me awot'an, ma mex amel
 awot'an skaj te Resin sok skaj te Pekae.
 Te bit'il snopoj ta yot'anik te ya spatat
 ta kontro, sok te ya spojbat ak'inal, ja'uk
 me to yaloj te DiOSE te bit'il max k'ojt
 ta pasel. Sok jich yaloj te DiOSE: K'ambon
 senya awil, mi ta kajal, mi ta alan, xi'
 ak'oplal, xi'. Ja'uk me to la yal te Achase:
 Ma niwan, max jelawon ta stojol te DiOSE,
 xi'. Te Isaias la yalbey: Lek bal te max
 awich' ta muk' te DiOSE? Ya me yak'bat
 senya awil te DiOSE: Ya me yik' yal jtul

ach'ix te ma' tabiluk ta winik, yax bejk'aj
yal ts'iin, Emmanuel sbiil yax k'ojt yu'un,
xi'.

Ya mex xojobaj k'inal ta stojol mach'atik
yax beenik ta ijk' k'inal. Ya me sakub
k'inal ta stojol mach'atik ainemik ta swenta
yaxinal lajel. Te melez ay Alal yax ain
ta jwentatik, ja' yax ak'bototik te Nich'an-
ile. Ja' me yax mandalaj ta bayuk stukel.
In te sbiil yax ak'bot sbiilin: Jelawen
yutsil, xi' sbiil, sok Jtojteswanej, xi'
sbiil, sok Tulan Dios, xi' sbiil, sok te
Tatil te sbajt'el k'inal ay, xi' sbiil,
sok te Mach'a yax utsub k'inal ta swenta,
xi' sbiil xaal. Max laj yat'el ta jmandal-
teswanej, sok max laj yorail te bit'il nakal
ta smuk'ulnaktijib Dawil yax mandalaj. Lek
ya yay jmandalteswanej stukel, toj ya yay
jmandalteswanej stukel sbajt'el k'inal. Dios
te ya yak' k'ojtuk ta pasel, te bit'il bayal
yu'el stukel, xi'.

ESEKIAS

K'alal ochem ta muk' ajwalil yu'un Juda te Esekias sbiil, tal spas kera sok mach'atik ayik ta sk'in al Juda te muk' ajwalil yu'un Asiria, Senakerib sbiil. Sok la stikun beel ta Jerusalem te Rabsakes sbiil, sok bayal swiniktak, ley k'o schajban sbaik yu'un kera ta bay nopol lum. Jich yu'un te Ellakim sok te Sebna sok te Joa lok' sk'oponik ts'iin. Albotik yu'un te Rabsakese: Jich mex awalbeyik te Esekias: Jich sk'op te muk' ajwalil yu'un Asiria: Tojol te bi la ach'uun ejike, bi ya awut te ya atsalonik ya awal? Teme yu'un ya awalbonik: Ja' kich'o jtik ta muk' te Jeowae, te Dios ku'untike, teme xaexe, yu'un bal max ana'ik stojol bit'il smandal Jeowa te bit'il talem jinbeltik in k'in al to? Ja' nix te Jeowae te la yalbone: Baan, jina, te la yutone, xi' ta k'op. La yalbeyik te Rabsakes te Eliakim sok te Sebna sok te Joae: Wokoluk, k'oponawotik ta siria-k'op, yu'un ya kaiytik stojol. Ma mex ak'oponotik ta ebreo-k'op ta ebreo-k'op, swenta yu'un ma mex yaiyik stojol mach'atik tek'ajtik ta ts'ajk', xi'ik. Ja'uk me to la yal te Rabsakese: Ja' nax bal la stikunon tel jk'oponat atukelik te kajwale, ma' bal ja'uk la stikunon yu'un ya jk'opon spisil te yantike? xi'. Jich la stej k'an sba, tulan k'opoj ta ebreo-k'op: Aiybeya awaiyik stojol sk'op te muk' ajwalil yu'un Asiria: Ma me slo'layex te Esekias, max ju' ya skoltayex. Sok ma mex yak'beyex ach'uunik te Jeowae, te bit'il ya yalbeyex: Ya me skoltayotik te Jeowae, max yak'otik ta sk'ab te muk' ajwalil yu'un Asiria, te ya yutexe. Ma mex

ach'uumbeyik sk'op. Te yanlumetike, koltay-ot bal yu'un te diosetik yu'unik? Ma' bal ochukik ta sk'ab te muk' ajwalil yu'un Asiria ta spisilik? Banti ay te dios te la skoltay lok'el ta jk'ab mach'atik ch'uumbil yu'unik? Sok ban k'an skoltay lok'el ta jk'ab te Jerusalem te Jeowae? xi'. Ja'uk me to ma'yuk mach'a la sjak'beyik sk'op, spisilik ch'abik. Yu'un jich pasbotik ta mandal yu'un te Esekiase: Ma mex ajak'beyik sk'op, utotik yu'un. Jich yu'un te Eliakim, te Sebna, te Joa la sch'i' sk'u'ik, tal schol-beyik yaiy te Esekiase spisil bi la yaloj te Rabsakese.

K'alal la yaiy stojol te Esekiase, la slap koxtal pak', tal ta templo yu'un te Jeowae. La stikun ta ik'el ts'iin te Isaiase, te j'alwanej yu'un te Diose. Jich k'o yalbeyik yaiy mach'atik tikumbilik yu'un te Esekiase: Ay jwokoltik in k'aal to, yu'un te Rabsakese tal stoybak'optay te Dios ku'un-tike, jich yu'un k'opombeya Dios jaytul tsabilik yu'un te Diose, xi'ik k'oel. La yal ts'iin te Isaiase: Jich mex awalbey te awajwalike: Jich la yal te Jeowae: Ma mex xiwat yu'un sk'op te la stoybak'optayonik a te abatetik yu'un te muk' ajwalil yu'un Asiria. Ya me yaiyik stojol k'op aiyej, jich me ya sujt'ik beel ta slumalik. Sok ya mex k'ojt ta pasel ku'un te bit'il yax och ta woklajel slumalik, xi' te Diose, xi'.

K'alal sujt' beel te Rabsakese, la stikun abatetik ta stojol te Esekiase, jich la yal: beel sk'op: Ma me slo'layat te Dios awu'une, te bit'il ya yalbat te max ochat ta sk'ab te muk' ajwalil yu'un Asiria. Awaiyojik

stojol bi la pasbotik spisil yantik, te bit'il jinotik. Bint'il k'an kolukat te ja'ate? xi' sk'op ta sjun. K'alal te Esekias la yil te jun ak'bot yu'un mach'atik tikumbilik tel, och beel ta templo, la slejch'an ley a ta stojol te DiOSE. Sok la sk'opon Dios ts'iin te Esekias: Jeowa, Diosat yu'un Israel, atukel yax mandalajat ta spamal balumilal. Ja'at la apas ch'ulchan sok balumilal. Aiybon stojol jk'op in to, Jeowa. Sujt'esa asit ta jtojoltik in to. Aiya awaiy stojol bit'il la stoybak'optayat te Senakerib te kuxul Diosat atukele. Melel nix a te ju' yu'unik sjinel spisil yantik lumlumtik, sok spisil sk'in-alik, te melel te diosetik yu'unik stukelik pasbilik ta sk'ab winiketik, te' pasbil, ton pasbil, ma' kuxuluk. Jich yu'un ju' yu'unik te la sjinike. Yan te ja'ate, te Diosat ku'untik atukele, koltayawotik lok'el ta sk'ab, swenta yu'un jich me ya sna' stojol spisil mach'a ay ta balumilal te bit'il ja'at nax Diosat atukel, xi' ta sk'oponel Dios te Esekias.

Jich te Isaiase la stikumbey sk'op te Esekias: Jich yaloj te Dios yu'un Israel: Te bit'il la awalbon wokol yu'un te Senakeribe, te muk' ajwalil yu'un Asiria, jich ay sk'oplal ku'un: Mach'a la atoybak'optay sok mach'a la awixta'k'optay? Ma' bal ja'uk te Dios te ch'uumbil yu'un Israel? Te bit'il jich awaloj: Yax moon beel, ya me kokliy spisil te k'inale, ya me jin, te xaate. Jo'on te apasojon ta kontro, jich yu'un ya me kak'bat ansuelo ta ani', sok ya me kak'bat stak'inal awe, sok ya me jtikunat sujt'el ta bay talemata. Ya mex

kol te Jerusaleme, sok ya mex kol spisil swinkilel Juda, xi' te Jeowae. In te muk' ajwalil yu'un Asiria ma mex och ta in lum to, sok ma me spas kera sok, sok ma me stek'. Jo'on yax k'opojon yu'un in lum to, jo'on me ya jkoltay lok'el ta sk'ab, xi' te Diöse, xi'.

Jich yu'un ta ajk'ubal tal te ch'ul abat yu'un te Jeowae, ta jun nax ajk'ubal laj jo'e' slajunwinik ta mil ta jtul ta bay k'oemik te Asiriaetike. Ta sakubel k'inal ja' xan ix chawajtik sbak'etalik ailmail-etik ley a. Jich sujt' beel ta slumal te Senakeribe, te muk' ajwalil yu'un Asiria. K'o nainuk ta lum Niniwe. Yak ta slajinel sba ta stojol yajkanan ley a, tal smilik ta kuchilu te cheb snich'nab, jich laj.

JEREMIAS

K'alal ochem ta muk' ajwalil yu'un Juda te Joakim sbiil, snich'an Josias, k'oponot yu'un Dios te Jeremiase, te j'alwanej yu'un te DiOSE: Baan, tejk'ana aba ta yamak'il templo, albeya spisil mach'a yax och tel ley a te talemik ta spisil lumlumtik ayik ta sk'in al Juda bit'il ay sk'op te Jeowae. Ma mex akom aba ta k'op. Repente ya yak' ta yot'anik, jich yax jil yu'unik bi la mulil snopoj ta yot'anik, jich me max k'ojt ta pasel ku'un te bit'il sk'oplal yax tal kastiko ta stojolik te bit'il amenik. Jich mex awalbey yaiyik: Jich me yaloj te DiOSE: Teme max ach'uumbonik jmandal, te bit'il spisil ora ya jtikumbeyex ta atojojlik te j'alwanejetik ku'une, ya me kak' ta woklajel in lum to, amen yax k'ojt sk'oplal yu'un spisil mach'atik ayik ta balumilal, xi' te Dios, uta me, xi'. Spisil te lume, sok te saseroteetike, la yaiyik stojol bit'il jich la yal te Jeremiase ta bay templo.

K'alal laj yot'an te Jeremiase ta sk'oponel te lume, jich bit'il pasot ta mandal yu'un te DiOSE, tsakot yu'un spisil te lume, jich albot yu'unik: Ya mex lajat, bistuk amen sk'oplal la awalbey in lum to? xi'ik. Jich la stsobtayik te Jeremiase spisil lum. Tal ts'iin te rensipaletik yu'un te lume, jul albotuk yu'un te saseroteetike: Aka lajuk in winik to, ja' yu'un amen sk'oplal la yalbey in lum to, xi'ik. Jich yu'un k'opoj ts'iin te Jeremiase: Dios la stikunon yu'un ya kalbey sk'oplal in lum to, sok in na to, jich nix bit'il la awaiyik stojol, xi'. In

to, sujt'esa awot'anik yu'un amulik, aiybeya awaiyik stojol bit'il ya sk'oponat te Diose, jich me max tal ta atojolik te woklajele jich bit'il yaloj te Diose, xi'. In te jo'one, ayon ta ak'abik, chikan bi ya awutonik, ja'uk me to na'aik stojol, teme ya amilonike, ya me akujch'inik smal-el sch'ich'el te mach'a ma'yuk smul. Te melel Dios te la stikunon ta yalél in k'op aijej to, xi'. Jich yu'un ay la yalik ts'iin: Max ju' xlaj in winik to, te melel ta swenta Dios bit'il la sk'oponotik, ay xi'ik. Jich ma' ak'ot ta k'abal yu'unik te Jeremiase.

Patil te Jeremias albot yu'un te Diose: Ich'a jun, najk'ana ley a spasil bi la kalojbey sk'oplal te Judae. Repente teme ya yaiy stojol spasil mach'a ayik ta swenta Juda spasil te woklajel yax tal ta stojolik ku'un, ya niwan sujt'es yot'anik, jich me ya jpasbey perdon, xi' sk'op te Diose. Jich yu'un te Jeremias la yik' tel te Baruk sbiil, la yalbey ta sti' spasil sk'op te Diose, in te Baruke, la snajk'an ta jun. La yal ts'iin te Jeremiase: Ayon ta chukel jtukel, max ju' yax ochon ta templo. Jich yu'un baan ley a te ja'ate, k'opombeya yaiyik in jun to te lume, k'alal stsoboij sbaik tel ley a. Ayuk bit'il yax jil yu'unik te smulike, yu'un sk'oplal bayal yax tal woklajel ta stojolik yu'un te Jeowae, xi'. Jich yu'un te Baruk la spas bit'il pasot ta mandal yu'un te Jeremiase, la sk'opombeya yaiyik te june spasil te lume. In te Mikease ba yalbey yaiy te muk' ajwalile. Jich yu'un la stikunik ta ik'el te Baruke. Naklan, ala kaiy-

tik bi xi' te june, xi'ik ta spisilik. Jich te Baruke la yalbey yaiyik. K'alal la yaiyik stojol, xiw yot'anik, jich la yalik: Ya me kalbeytik yaiy spisil in k'op to te muk' ajwalile, xi'ik yu'un. Jich yu'un och beel tuluk ta bay nakal te muk' ajwalile, la sk'opombey yaiy te june. Ay k'ajk' yak ta tilel ley a, yu'un yorail sik. K'alal laj yot'an ta sk'oponel cha'ox lejch' te june, te muk' ajwalil la sboj ta kuchilu te june, la sch'oj ochel ta k'ajk'. Laj ta k'ajk'el sbalal te june. In te muk' ajwalil sok te rensipaletike xujt' ma' xiw yot'anik sok xujt' ma' la yaan yot'anik bit'il la yaiyik stojol te june. In te muk' ajwalil la stikun ta tsakel te Baruke sok te Jeremiase, ja'uk me to nak'otik yu'un te Diose.

In te Jeremiase cha'albot xan yu'un te Diose: Ich'a yan jun, najk'ana ley a spisil bi la ay ta sbabial jun te la schik' te muk' ajwalil Joakim, utot. Jich mex awalbey te muk' ajwalil Joakim: La achik' te june, yu'un la awal: Bistuk jich la ats'ibubey sk'oplal in lum to, te bit'il yax laj, sok te bit'il jochol yax jil, xaat. Ja'uk me to na'a me stojol in to: Jochol yax jil amuk'ulnaktijib max wejt' mach'a yax najk'aj ley a, sok yax ch'ojot lok'el beel te sbak'etale, spisil ta jten kastiko kaloj ya mex k'ojt ta pasel ta stojolik, xi' te Diose, utot. Jich te Jeremias la stsak yan jun, la yak'bey te Baruke. In te Baruke la sts'ibuy ley a spisil bi la nakal ta jun te la yich' chik'el ta k'ajk' yu'un te muk' ajwalil Joakim, sok ay to bayal xan aiyej la snajk'an ley a ta jun.

Och ta ajwalil yu'un Juda te Sedekias sbiil. Ja'uk me to, ma la sch'uumbey sk'op te Jeowae, sok ma la sch'uumbey sk'op te Jeowae te lume, te bit'il k'opoj Dios ta swenta te Jeremiase. In te Jeremiase, kalem, ma ba ochem ta chukel yu'unik. La yal ts'iin te Jeremiase: Jich yaloj te Diose: Te Kaldeoetike ya me yochintayik in lum to, sok ya me yak'ik ta k'ajk' in lum to, xi'. In te bit'il k'an lok'uk beel ta Jerusalem te Jeremiase, tsakot yu'un jtul winik: Ja' yax ba ajoin te Kaldeoetike, xi' sk'oplal yu'un. Lotil, ma ba xba join te Kaldeoetike, xi' te Jeremiase. Ja'uk me to, ma' ch'uumbot sk'op, jich och ta chukel ta karena te Jeremiase. Ja'uk me to, bayal k'aal ta patil te Jeremias lok'esot yu'un te muk' ajwalil Sedekias, jok'iybot ta muken: Ay bal sk'op yaloj te Diose? utot. La yal te Jeremiase: Ay. Ya la mex ak'otat ta sk'ab te muk' ajwalil yu'un Babilonia, xi'. Sok jich la yalbey xaal: Beluk jmul te bit'il la awak'on ta chukel le'to? Ya kalbat wokol in to, ma mex atikunon sujt'el ley a, ma mex lajon, xi'. Jich yu'un la yal mandal te muk' ajwalil te bit'il yax ain ta bay yamak'il chukjibal te Jeremiase, sok te bit'il yax ak'bot tebuk waj fujun k'aal.

Aiyot stojol yu'un te lume te bit'il yak ta yalel te Jeremiase: Te mach'a yax ain le' ta in lum to, ya mex laj ta kuchilu sok ta wi'nal sok ta chamel. Yan te mach'a yax ba yak' sba ta sk'ab te Kaldeoetike, ya mex kuxin stukel, melel yaloj Dios te bit'il yax ak'ot ta sk'ab Babilonia in lum to, te xi'e. Jich yu'un la yalik te rensipaetik yu'un te lume: Aka lajuk

in winik to, ja' yu'un ya schebantesbey
yot'anik te lume te bit'il jich ya yale,
xi' sk'oplal yu'unik. Jich yu'un la
stsakik te Jeremiase, la slikik koel ta
takin jok', mul ta ach'al ley a te Jere-
miase. K'alal la ya'y stojol te Ebedmelek
te bit'il jich pasbot te Jeremiase, ba
sk'opon te muk' ajwalile: Kajwal, amen
bi la spasbeyik te Jeremiase, te bit'il
la sch'ojik beel ta jok'. Ya mex laj ta
wi'nal ley a, xi' ta stojol. Jich yu'un
te muk' ajwalil la yalbey: Ik'a beel lajune'
scha'winik ta jtul, baan, lok'esa ta jok'
te Jeremiase, ma mex laj, xyut. Jich te
Ebedmelek la yik' beel winiketik, la sle
k'a'pak'etik, la skojt'esbey te Jeremias
ta bay jok'. Jich la yalbey: Ak'a ta yan
ak'ab in k'a' pak'etik to, yu'un ya jlik-
tikat lok'el, la yut. Jich la spas te
Jeremiase, la slikik lok'el ley a. Ley
ay a k'alal och ta k'abal te lum Jerusalem.

Te bit'il amen yot'an ta stojol Dios te
Sedekiasse, te muk' ajwalil yu'un Juda,
jich yu'un Dios la yak' ta sk'ab Babilonia.
Tal Nabukonodosor, te muk' ajwalil yu'un
Babilonia, tal spas ta kontro te lum Jeru-
salem sok spisil swiniktak. La sjoytayik
ta makel te lume ja'to chikan tub spisil
we'elil ley a. Jich tal bayal wi'nal ta
Jerusalem, la yochintayik ts'iin te lume,
in te swinkilel lum lok'ik ta anel ta
ajk'ubal. In te Kaldeetike la snutsik
lok'el te muk' ajwalil yu'unik, la stsakik
ta bay stenlej yu'un Jordan. Tujk'ik beel
spisil swiniktak. Jich la stsakik te muk'
ajwalile. K'elel sit te Sedekiasse k'okbot
lok'el sjolik te snich'nabe. In te Sedekiasse,

t'usbot sit yu'unik, sok chukot ta karena,
ik'ot beel ta chukel ta Babilonia. Ay ta
chukel ta chukjibal jayeb xan k'aal kuxul.
Tal ta Jerusalem ts'iin te kapitan yu'un
soldaroetik ta Babilonia, la schik' te
templo yu'un Dios ley a, sok spisil nana-
tik ta Jerusalem. Laj ta k'ajk'el spisil.
Sok la sjinbeyik sts'ajk' te Jerusaleme.
Ik'otik beel ta chukel spisil mach'a ain-
em ley a, ja' xan ix jil te me'baetike.
Jich ik'ot beel ta Babilonia spisil lum
Juda.

X'ESTHER

K'alal ochem ta muk' ajwalil te Assuero sbiil, te swentainej juke' sjukwinik ta jmajk' k'inal k'alal India ja' to k'alal Etiopia, la yik' ta we'el spisil te ren-sipaletik yu'un Persia sok yu'un Media. La stsob tel ta bay lum Susan sbiil, balunwinik k'aal la spas k'in sok. Bin nax yutsil ta bay we'ik spisilik: puro k'anal tak'in sok sakil tak'in pasbil bay najk'-ajik, sok pasbil ta k'anal tak'in ta bay we'ik.

Ta sjukebal k'aal te bit'il yakalik ta spasel k'in, te muk' ajwalil la stikun ta ik'el te yiname, Wasti sbiil. Ja'uk me to, ma la sk'an sch'uun ik'el tel te Wastie. Jich yu'un bayal ilin te muk' ajwalil yu'un. La sjak'bey mach'atik ya sna'ik ley, bi yax utot te yiname, te bit'il ma la sch'uumbey smandal te muk' ajwalile. La yalik: Ja' lek aka yal mandal, sok aka ochuk ta ley bit'il k'axel yax jil te Wastie, sok aka ochuk ta alel ta bayuk, swenta yu'un jich me ya sch'uumbeyik smandal, smamlalik te antsetike, xi'ik. Lek yot'an te muk' ajwalil yu'un, jich k'ojt ta pasel. Ta spisil ta jten k'cp och ta alel ta spamal smakenk'inal te bit'il jich yax k'cjt.

Patil och ta leel yan ants swenta yu'un ya yinamin te muk' ajwalile, pajal yax mandalaj sok ta stojol te lume. Ay jtul winik, Mardoqueo sbiil, te ik'ot tel ta chukel ta Jerusalem k'alal k'ejel tikunot beel yu'un Nabukodonosor te Israeletike.

Ay sch'ijtesbil, x'Esther sbiil, yantsilnich'an te stajune, te ma'yuk sme' stat. T'ujbil ach'ix, sok wen lek yot'an xaal. Jich bit'il yantsilnich'an Mardoqueo k'oem te bit'il ja' ch'ijtesbil yu'un. Jich yu'un ja' tsaot te x'Esthere, ik'ot beel ta bay sna te muk' ajwalile. Ja'uk me to te x'Esther ma la yal bit'il Jurio-ants, sok ma la yal bay ay slumal, yu'un jich tak'uyot yu'un te Mardoqueo te bit'il max yal. Ik'ot yu'un te muk' ajwalil ts'iin te x'Esthere, k'ux ta yot'an la yaiy, la yik' yinamin, jich pajal mandalaj sok ta bay smakenk'inal te muk' ajwalile. La yak'bey korona ta sjol, sok la spasbey sk'in te x'Esthere k'alal la yik' yinamin.

Jun welta la yaiy stojol te Mardoqueo bit'il snopoj ta yot'anik cheb swiniktak te muk' ajwalil te bit'il ya stsakik te Assueroe. Jich yu'un te Mardoqueo la yalbey yaiy te x'Esthere, in te x'Esthere ba yalbey yaiy te muk' ajwalil bit'il yaiyoj stojol te Mardoqueo. K'alal la sna' stojol te muk' ajwalil bit'il jich nix k'an k'ojtuk ta pasel yu'unik, la yal mandal bit'il yax och ta jojk'anel ta te' te cheb winiketike. Sok och ta najk'anel ta jun ta stojol te muk' ajwalile.

Patil te muk' ajwalil Assuero la yak'bey tulan yat'el te Aman sbiil. Spisil yantik la stinan sbaik ta stojol te Amane, yu'un jich smandal te muk' ajwalile. Ja'uk me to te Mardoqueo ma la stinan sba ta stojol, sok ma la slajin sba ta stojol stukel. Jich lebot smul ta stojol Aman yu'unik,

yu'un yaiyojik stojol bit'il Jurio-wlinik
 te Mardokeoe. Bayal ilin te Aman yu'un
 te bit'il la yil bit'il ma la slajin sba
 ta stojol te Mardokeoe. Ja'uk me to, ma'
 ja'uk nax k'an yak'bey kastiko te Mardokeo,
 yot'an k'an smil spisil te Jurioetik ayik
 ta spamal smakenk'inal te Assueroe, te
 pajal Jurioetik sok te Mardokeoe. Jich
 yu'un te Aman ba sk'opon te Assueroe: Ay
 ta kolilaltik yan lumetik te pukajtik ta
 bay jk'inaltik, ma sch'uumbat amandal, sok
 max yich'at ta muk'. Ja' lek yakuk awal
 mandal te bit'il yax tub te lume, jich bayal
 tak'in yax och ta awenta ts'iin, xi'. Jich
 yu'un te muk' ajwalil la slok'es sch'okow,
 la yak'bey te Amane: Ich'beya stak'linik te
 ja'ate, sok chikan bi ya ak'an apasbey te
 lum ya awale, la yut. Jich och ta najk'anel
 ta jun ta spisil ta jten k'op swenta yu'un
 ya yich' pukel ta spisil ta jchajp lum bit'il
 ay smandal te muk' ajwalile, nakal spirma ley
 a, sok yich'oj seyo ta sch'okow te muk' aj-
 walile. Pujk' ta bayuk te june, te bit'il
 yax och ta milel spisil Jurioetik, muk'
 bik'it, antsuk winikuk alaluk ta oxlajuneb
 Adar ta yajtalik, sok te yax och ta k'abal
 spisil sbilukik sok spisil stak'linik. Ta
 spamal smakenk'inal te muk' ajwalile och
 ta alel bi k'aalil yax k'ojt ta pasel bi
 la smandal yaloj te muk' ajwalile.

K'alal la yaiy stojol te Mardokeo bi la
 och ta alel, bayal la smel yot'an yu'un.
 La slap koxtal pak', la slilan tan ta sjol,
 ba stejkan sba ta sti' sna te muk' ajwalile.
 yu'un ma spas te yax och beel ta yutil. Bay-
 uk ta bay pujk'em te Jurioetike bayal la

yok'tay sbaik sok bayal la smel yot'anik,
 la skom swe'elik. K'alal la yaivy stojol
 te x'Esthere, bayal la smel yot'an yu'un
 uuk. La stikumbey yan sk'u' slap te Mar-
 dokeoe, ja'uk me to ma la sk'an stukel.
 Te bit'il slapoj koxtal pak' te Mardoceo
 la yil te x'Esthere, la stikun ta jak'el
 bi swentailuk te bi la la smel yot'an yu'un.
 Jich te Mardoceo la scholbey yaivy bi la la
 yich' alel ta bayuk, sok te bit'il sk'oplal
 ya yak'bey bayal tak'in te muk' ajwalil te
 Amane, te bit'il yax och ta milel te Jurio-
 etike. Sok la yak'bey te june ta bay ts'i-
 bubil bi la smandal te muk' ajwalile, swenta
 yu'un yax ba yak'bey yil te x'Esthere. Sok
 la stikumbey aiyej yakuk x och sk'opon te
 muk' ajwalil yu'un te lume. Jich te yabat
 te x'Esthere jul scholbey yaivy bi la la yal
 tel te Mardoceo. La stikumbey aiyej te
 Mardoceo te x'Esthere: Ana'ojik stojol bit'il
 ma'yuk mach'a yax ju' yax och sk'opon te muk'
 ajwalile, antsuk, winikuk, te manchuk ja'uk
 yax ik'ot yu'un te stojol. Yax laj te mach'a
 jich nax yax och beel sk'opon. Ja' nax yax
 kuxin te mach'a ya stojlin ta baston teme
 och beele. In te muk' ajwalile, ay ix k'aal
 te max yik'on ta stojol, xi' beel sk'op.
 Ja'uk me to la yal tel sk'op te Mardoceo:
 Max akuy te yax kolat atukel teme och ta
 milel spisil te Jurioetike. Teme max k'op-
 ojat in to, yan mach'a yax wejt' skolel te
 Jurioetik ta swenta, ja'uk me to ya mex
 lajat ja'at sok mach'a jayeb ay awu'un.
 Teme repente ja' swentail te bit'il ja'at
 pajal k'oemat sok te muk' ajwalil in to,
 swenta yu'un ja'at me yax k'opojat yu'unik
 ta stojol, xi' tel sk'op te Mardoceo.

Jich yu'un la yal ts'iin te x'Esthere:
 Albeya yaiy te Mardoqueo, aka me stsob
 sbaik spisil te Jurioetik ayik ta lum
 Susan, aka skom swe'elik oxo' k'aal sok
 oxo' ajk'ubal. Ja' nanix jichon uuk, ya
 me jkom jwe'el uuk, patil ya mex ochon ta
 stojol te muk' ajwalile, manchuk me ma'
 jichuk ta ley. In teme lajone, lajon nanix
 abi, xi' beel sk'op. Jich te Mardoqueo ba
 spas bit'il tikumbot aiyej yu'un.

Ta yoxebal k'aal te x'Esther la slap sk'u'
 swenta ajwalil, ba stejkan sba ta yamak'il
 sna te muk' ajwalile. In te muk' ajwalile,
 nakal ta yutil sna, situyej te ti'naile. La
 yil bit'il tek'el ta amak' te x'Esthere,
 lek yot'an ta stojol ts'iin. Jich yu'un la
 stojlin ta baston te x'Esthere, noptsaj beel
 te x'Esthere, la spikbey sjol te bastone.
 La yal ts'iin te muk' ajwalile: Bi xi' awot'an,
 x'Esther? Ay bal bi ya ak'ambon? Manchuk me
 oliluk te jmakenk'inale, ya me kak'bat bi la
 ya ak'ambon, la yut. La yal ts'iin te x'Es-
 there: Teme lek awot'an yu'un, kot'an te
 yakuk xtalat ta we'el sok Aman in k'aal to,
 la yut. La yal ts'iin te muk' ajwalile:
 Jichuk, tikuna ta ik'el te Amane, aka me
 k'ojtuk ta pasel bit'il ya yal te x'Esthere,
 xi'. Jich te muk' ajwalil sok te Aman talik
 ta we'el ta bay chajbambil yu'un te x'Esthere.
 Yak ta we'el a te muk' ajwalile, la yalbey
 ts'iin te x'Esthere: Beluk ya ak'ambon ta
 jtojol, ya me kak'bat, la yut. La yal ts'iin
 te x'Esthere: Kot'an yakuk xtalat xan ta
 we'el pajel sok te Amane, la yut. Jich lok'
 beel te Amane, bin nax yot'an yu'un. Ja'uk
 me to, k'alal la yil te Mardoqueo tek'el ta

sti' sna te muk' ajwalile, te bit'il ma la stinan sba ta stojol la yil, bayal ilin yu'un. Ja'uk me to, ma'yuk bi la yal, sujt' beel ta sna, bin nax yot'an yu'un te bit'il ich'ot ta muk' yu'un te muk' ajwalile. Sok la yal: Ma'yuk yan mach'a la yik' ta we'el te x'Esthere, jo'on nax la yik'on ta we'el sok stukel te muk' ajwalile. Sok ya yik'on xaal pajel, xi'. Ja'uk me to, bistuk, te bit'il ya kil max yich'on ta muk' te Jurio-winik Mardoqueo, xi'. Albot yu'un ts'iin te yiname, sok yantik sjotak: Ja' lek ak'a ta pasel wen toyol te', pajel albeya te muk' ajwalil te ya yich' jojk'anel ta te' te Mardoqueo, jun awot'an ochan ta we'el sok ts'iin, la yutik. Jich yu'un bin nax yot'an Aman yu'un, la yak' ta pasel te' ta bay yax jojk'aj te Mardoqueo.

Ta ajk'ubal ma' tal swayel te muk' ajwalile, jich yu'un la yal mandal te bit'il yax ich'-bot tel te junetik ta bay nakal bi la k'oem ta pasel. Och ta alel ta stojol te muk' ajwalile. Taot ley a bit'il te Mardoqueo la stabey smulik te cheb winiketik te k'an milotuk yu'un te muk' ajwalile. La yal te muk' ajwalile: Ay bal stojol sk'ab la yich' te Mardoqueo, sok ay bal bi pasbot yu'un te bit'il jich la spasbon pawor? la yut te abatetik yu'une. Albot yu'unik: Ma'yuk, xi'ik. La sjak' ts'iin te muk' ajwalile: Mach'a tek'el ley a ta amak'? xi'. yu'un ja' tek'el ta amak' te Amane, yu'un tal yalbey te muk' ajwalil yakuk yich' jojk'anel te Mardoqueo ta bay te' pasbil ix yu'un. La yal te abatetik yu'un te muk' ajwalile: Ja' tek'el ley a te Amane, xi'ik. Aka ochuk tel,

xi' ts'iin te muk' ajwalile. Och tel ts'iin te Amane, albot yu'un te muk' ajwalile: Beluk lek ya jpasbeytik te mach'a ya sk'an ya yak' ta ich'el ta muk' te muk' ajwalile? la yut. Te Aman la yal ta yot'an: Mach'a ya yal te ya yak' ta ich'el ta muk' te muk' ajwalile, jo'on ya yalon, xi' ta yot'an. Jich yu'un la yalbey: Te mach'a ya sk'an te muk' ajwalil te ya yak' ta ich'el ta muk', ja' lek yax ak'bot bin nax yutsil sk'u' slap, sok ja' lek yax ak'bot skajtijibimbey skabayu te muk' ajwalile, sok ja' lek yax ak'bot skoronaimbey skorona te muk' ajwalile. Ja' lek yax paxeaj ta bayuk, sok ja' lek yax och ta alel ta bayuk: Jich me yax pasbot te mach'a yax ak'ot ta ich'el ta muk' yu'un te muk' ajwalile, aka xi'uk sk'oplal, xi'. La yal ts'iin te muk' ajwalile: Lek ay jiche, suja aba, ich'a beel te k'u'ul ya awale, sok te kabayu ya awale, baan pasbeya te Mardoqueo te nakal ta sti' jna. Ts'akal mex apasbey te bit'il la awale, la yut beel. Jich te Aman la yich' beel te k'u'ule sok te kabayue, kajal ta kabayu la yik' beel ta soraletik, sok la yak' ta alel ta stojol: Jich me yax pasbot te mach'a yax ak'ot ta muk' yu'un te muk' ajwalile, xi' sk'oplal yu'un. Patil sujt' ta sna te muk' ajwalil te Mardoqueo, in te Amane sujt' beel ta sna, smukoj sjol, sok boloben yot'an ta bay nax k'alal.

Tal ta ik'el ts'iin te Amane, bajt' sok te muk' ajwalil ta bay chajbambil swe'el yu'un te x'Esthere. In te x'Esthere albot yu'un te muk' ajwalile: Beluk ya ak'ambon, ya me kak'bat, la yut. La yal ts'iin te x'Esthere:

Teme yu'un k'uxon ta awot'ane, yakuk awak' kuxinukon, sok yakuk awak' te yax kuxin mach'a jlumal jba sok. Yu'un chapal jk'op-lal sok te jlumale te bit'il yax lajotik, k'axel yax tubotik, xi'. Albot yu'un te muk' ajwalile: Mach'a a te jich yaloj, sok banti ay te mach'a jich snopoj ta yot'an? xi'. Te x'Esther la yalbey: Ja' te Amane te amen yot'ane, la yut. Bayal k'exaw te Aman ta stojol te muk' ajwalile sok ta stojol uuk te x'Esthere. Bayal ilin te muk' ajwalile, tejk'aj ta ora, lok' beel. Jil to te Amane, k'an yalbey wokol ta stojol te x'Esthere, yu'un la yil bit'il boloben yot'an te muk' ajwalil ta stojol. K'alal sujt' tel te muk' ajwalile, la yil bit'il pakal te Aman ta stojol te x'Esthere. Jich cha'bolob xan yot'an ta bay nax k'alal. La yal mandal te yax och ta tsakel te Amane. La yal jtul yabat te muk' ajwalile: Chapal te te' la spas te Aman ta bay k'an sk'ambat te yax jojk'aj te Mardoqueo, xi'. Jich yu'un la yal te muk' ajwalile: Jojk'anaik ley a te Amane, xi'. Jich la sjojk'anik te Aman ley a ta bay te te' la spas yu'un te Mardoqueo.

Te muk' ajwalil Assuero la yak'bey te x'Esther te sna te Amane, te yajkontro te Jurioetike. Sok tal stejkan sba ta stojol te muk' ajwalil te Mardoqueo, yu'un te x'Esther la yalbey te muk' ajwalil bit'il ja' ch'ijtesbil yu'un. Jich te muk' ajwalil la slok'es sch'ckow yak'objbey te Amane, ja' la yak'bey te Mardoqueo. In te x'Esthere la yak'bey swentain te sna Aman te Mardoqueo. In te x'Esthere la scha'k'opon xan te muk' ajwalile, la spajkan sba ta yakan, la yalbey wokol ta

stojol te yakuk sujt'esbey sk'op te Amane
 te bit'il sk'oplal yax laj ta milel te
 Jurioetike. Jich la yalbey: Yakuk awak'
 ta ts'ibuyel jun ta bay ya awal mandal
 bit'il yax laj sk'oplal spisil bi la k'an
 k'ojtuk ta pasel yu'un te Amane. Ya jmel
 kot'an yu'un teme yax laj te jlumale, sok
 ma jk'an te yax tub te lum ku'une, xi' ta
 stojol. Jich yu'un la yal te muk' ajwalile:
 ts'ibubeyaik sjunik spisil te Jurioetike,
 sok ak'teya seyo sok sch'okow te muk' aj-
 walile, yu'un max ju' yax ch'ay teme yich'oj
 seyo yu'un te muk' ajwalile, xi'. Jich
 yu'un te Mardoceo la yik' tel te eskribano-
 etike, la yak' ta pasel jun ta spisil ta
 jten k'op, yu'un yax tikunot ta spisil ta
 jchajp lum. La yal ta jun te bit'il ya
 schajban sbaik te Jurioetike swenta yu'un
 ya yil sbaik sok yajkontroik. Jich och
 ta alel ta spisil ta jchajp lum ta bayuk.
 K'alal la sta bi k'aalil sk'oplal k'an
 ochuk ta milel te Jurioetike, ma' k'ojt
 ta pasel. Ja' milwanik te Jurioetike, la
 stsob sbaik ta spisil ta jchajp lum, la
 stsal yajkontroik ta bayuk, yu'un ochem
 xiwel ta yot'anik spisil yantik. Jich la
 smilik ta punyal spisil yajkontroik, sok
 laj ta jojk'anel ta te' te lajuntul snich'nab
 te Amane. Ta jun nax k'aal laj spisil mach'a
 spasoj ta kontro te Jurioetike. Ta yan k'aal
 te Jurioetik la spasik k'in, bin nax yot'anik
 yu'un te bit'il kolik ta lajel. In te Mar-
 doceo cheb k'ojt ta ajwalil sok te muk' aj-
 walil Assuero, sok ich'ot ta muk' yu'un
 spisil te Jurioetike, utsub te lum ta swenta,
 sok ay senel k'inal ta bayuk ta swenta xaal.

